

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam Subotica, vasárnap 1922. szeptember 17. 254. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8—53, szerkesztőség 5—10

Előfizetési ár: negyedévre 90 —dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kralja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kralja Alexandra-utca 1 (Leibach-palota)

Uj Pusztaszer

Mikor pedig vége lőn a harcnak s a dus föld népét rabigába kényszerítette a harcos magyarság, összejövének a vénék és a pusztaszeri síkon megalkoták az új haza első alkotmányát. A honfoglalás munkája ezzei vált teljessé. Amit megszerzett a fegyver, azt meg kellett őrizni az értelemnek.

Az is honfoglaló munka, amit az itt élő magyarság a sentai főtéren ma végrehajt. Új hazába sodort bennünket a történelem. A régi rög, a régi otthon, a régi sírdomb mind itt van velünk. Ezt a levegőt szivtuk ezelőtt is, ez az ég borult ránk, ez a föld takarta el apánkat, — a hazánk lett mégis más. S most meg kell alkotnunk a magunk alkotmányát: az új hazában, az új életviszonyok és új hatalmasok közt meg kell teremtenünk azt a keretet, azt a jogi formát, mely soha nem ütökzik össze az új ország rendjével s mely mégis alkalmas lesz arra, hogy minden magyar kulturlehetőséget, minden magyar iparkodást tette, cselekedetté, eredményé neveljen fel.

Ez a legnagyobb probléma, a mit azonban mégis úgy kell megoldani, hogy ne szenvedjen csorbát egyik se: engedelmessékednünk kell az új állami rendnek, de hűségeseznek kell maradnunk fajunkhoz. A magyar politikának hordozni kell minden magyar érdekét s az nem magyar érdek, hogy az államhatalom bizalmatlansággal fojtson el minden olyan kísérletezést, mely diszre és javára szolgálna, ha istáponná.

A magyar fajban rendkívüli kulturértékek szunnyadnak. A magyar paraszt lelke föl nem tárta bányája a kulturlehetőségeket. A magyar — fájdalom, legtöbbször csak akkor, ha a viszonyok rákényszerítették — a gazdasági harcokban is derékül megállja a helyét. Alkotás, teremtés, kultúra, a kenyér bősége, a szépnek életrelhívása, államalkotó készség és államot fenntartó erő — ez mind, mint bölcsőben a gyermek, a magyar faj jövődjében szunnyad. Az az állami igazgatás, melynek főprincipiuma a többtermelés, nem vesztegethet el ennyi értéket.

A magyarság politikai szervezkedésének célját így is meg lehet fogalmazni: meg akar teremteni és meg akar védelmezni minden olyan életfeltételt, amelyek a magyarság kulturális, politikai és gazdasági kifejlődésének kedveznek. Ez a demokrácia álláspontja is. Aki elítéli a nemzetiségi szervezkedést, ismerje el a demokra-

tikus szervezkedésnek jogosultságát. S a Magyar Pártnak nincs egyetlen olyan követelése sem, amelyik a legnemesebb és legtisztultabb demokrácia szempontjainak nem felel meg.

A Magyar Párt programja ellent nem mondó tartalommal tölti ki a vidováni alkotmánynak ama rendelkezéseit, amelyek az állampolgári egyenlőségről, a szabadságjogokról szólnak.

... Nem hordanak véres kardot

körül a hirnőkök. Nem harcra jön össze Senta piacán a magyarság. Hanem békés munkára, megértést kérő elhelyezkedésre s egy kérő követelés hangoztatására, mely engedelmességet ígér és állampolgári jogokat kér. Nincs fegyverünk más, csak a jog, nincs védelmünk más, csak az igazság. Uralmi helyzetéből kisebbségi helyzetbe zuhant a magyarság s új életviszonyai közé nem hozott el semmit régi hatalma fegyver-

tárából. De elhozta magával szociális problémáit, melyeket nem oldottak meg régi urai s elhozta magával fajtájához való ragaszkodását, melyet az életviszonyok még őszintébbé, melegebbé s egzisztenciát teremtővé és rombolóvá tettek.

Legyen áldás ezen a munkán teremjen nyomában jólét és fakadjon elégedettség s az utódok hálája szentelje meg az új pusztaszeri vezéreket verekjéket.

Hogyan nyomoztak a kémkedési perben?

Befejezték Ignác Gyula kihallgatását — Vörösbaranyi Mihály vallomása — Vissza-vonják a rendőrségen tett vallomásukat — Azzal védekeznek, hogy kényszer hatása alatt vallottak — Vádolják a nyomozást végző rendőrkapitányokat

A főtárgyalás harmadik napja

Szombaton, a kémkedési per harmadik napján, délelőtt és délután folyt a tárgyalás.

A vádlottak közül eddig Varga György dr.-t, Ignác Gyulát és Vörösbaranyi Mihályt hallgatta ki a bíróság. Hátra van még tizenöt vádlott és a tanúk kihallgatása.

A csütörtöki első tárgyalási napon Pavlovics István elnök a beidéztet tanukat, azzal bocsájtotta el, hogy szombaton jelentkezzenek. A tanúk kihallgatására azonban még nem kerülhetett a sor és az elnök kedd délelőtti 9 órára idézte be újra a tanukat.

Az ezután sorra kerülő vádlottak kihallgatása ugyanis sokkal gyorsabb tempóban fog haladni, mint Varga György és Ignác Gyula kihallgatása s így remélhető, hogy keccden áttérhet már a bíróság a tanúk kihallgatására.

A szombati főtárgyalást délelőtt fél 9 órakor nyitotta meg Pavlovics István elnök.

A hallgatóság ismét utolsó helyig meköltötte a termet s feszült figyelemmel kíséri a rendkívül érdekes tárgyalás menetét.

Szombatra Ignác Gyula második rendű vádlott, Varga György dr. volt irnokának kihallgatása volt soron, de mielőtt az elnök bevezette a terembe, még néhány kérdést intézett Vargához, a fogházban írt, már tegnap között levélre vonatkozóan.

Ignác Gyula kihallgatása

Ezután Ignác Gyula kihallgatása kezdődik meg.

Ignác Gyula elmondja, hogy akkor került Varga György dr. irrodájába, mint ügyvédi irnok, amidőn állását a vasutnál elvesztette. Hosszasan adja elő ottani működését, ismerteti azt is, hogy mi módon tanulta meg a titkos jegyű (chiffre) írás kulcsát. Kijelenti, hogy nem voltak politikai összejövetelek sem Varga lakásán, sem Varga irrodájában. Völgyi János dr. járt Varga irrodájában, de másról mint nyugdíjigényéről nem beszélt. Azt beismertti, hogy közvetítette Varga levele-

lezését Sachs Zoltán szegedi bankhivatalnokkal, aki tudomása szerint a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár tisztviselője volt. De tagadja, hogy akár Sachs, akár Jankovics ezredes lakásán volt. Egyáltalában minden vallomását, amelyet a rendőrségen tett, visszavonja, mert a rendőrségen vallomását életveszélyes fenyegetéssel és veréssel csikarták ki tőle.

Az elnök délelőtti 11 órakor 15 percre szünetet rendel.

A titkos írás

Szünet után Ignác Gyula a chiffre abc-ről beszél. Elmondja, hogy azt egy délután betanulta, anélkül azonban, hogy azt valaha is írásra használta volna fel. Ha annak idején szöveget is írt volna ezzel a sürrözött írással, úgy még ma is tudná, holott most már csak éppen úgy tudja elmondani sorrendben, ahogy annak idején megtanulta a képszlápról. Folyékonyan el is mondja a chiffre abc-t.

Elnök: Miért volt érdeke, hogy a képszlápot elolvassa?

Ignác: Tisztán csak azért tanultam meg a chiffrét, mert tetszett és érdekelt a dolog. A rendőrségen pedig csak azért adtam ki a chiffrékulcsot, mert megígérték, hogy ebben az esetben szabadlábba helyezik a feleségemet. Ez meg is történt.

Ignác elmondja a rendőrségen történt megkínzását

Elnök: Hogy lehet az, hogy a rendőrségen tett vallomása és a főtárgyaláson vallottak között ilyen nagy eltérések vannak?

Ignác: A vallomások közötti eltérések az az egyetlen oka, hogy a rendőrségen veréssel és életveszélyes fenyegetésekkel kényszerítették ki belőlem a vallomást.

Elnök: Ki bántalmazta a rendőrségen, a legénység, vagy pedig a rendőrtisztok?

Ignác: A legénység részéről nem volt bántalmazásban részem, hanem a rendőrkapitányok annál súlyosabban megkínzottak. 1921. október 31-

én este, nyomban letartóztatásom után egy szük, nedves és piszkos pincezárkába dobtak. Miután már hívós éjszaka volt és én könnyű ruhában voltam, annyira átáztam, hogy később, amikor felvittek a rendőrtörökötny szobájába, a fogaim vacogtak és nem tudtam beszélni. A kihallgatásomat eszközölő rendőrkapitány a kezévei intett a szobájában tartózkodó Vukics és Jovanovics rendőrkapitányoknak, valamint Miladinovics esendőrhadnagynak, mire azok kimentek a szobából. Ekkor a rendőrtörökötny

megkezdte a kínzásokat. Először háttal a fal mellé állított, úgy hogy a sarkam és a fejem érintette a falat. A kapitány balkezevel fejemet teljes erejével a falhoz verte, jobb kezével pedig a szívemet boxolta. Ez mintegy tíz percig tartott, amíg elájultam. Mikor magamhoz tértem, a rendőrtörökötny felváltatott egy feljelentést és megígérte, hogy beismerelem-e a benne foglaltakat. Kijelenttem, hogy az teljesen alapítatlan és tisztán csak bosszu ráíve. Erre leültetett a földre, rámmarcsolt, hogy vessem le a cipőmet és amikor ez megtörtént egy másik centiméter átmérőjű bottal ütni kezdte a talpamat és a lábszáramat. Addig ütögetett így, amíg a bot darabokra nem tört és ő teljesen ki nem merült.

Elnök: Mennyi ideig tarthatott ez?

Ignác: Körülbelül 25—30 percig. Ezután a rendőrtörökötny kiment a szobából, engem a földön hagyva. Csakhamar utána bejött Miladinovics esendőrhadnagy egy ugyanolyan bottal és mivel még ekkor sem akartam vallani, folytatta az ütögetést. Ő azonban már nem csak lábszáramat és talpamat verte a bottal, hanem az oldalamat, fejemet és nyakszíriemet is. Később felültölt és a bottal a lábujjaimat akarta összeroncsolni. Utána pedig a kezével, amelyen egy nagy köves léngyűrű volt a

A jugoszláv-magyar határkérdésben a Legfelsőbb Tanács dönt

Genfből táviratozzák: **Bánffy** Miklós magyar külügyminiszter és az SHS. királyság kormányának delegátusai, **Nincsiacs Momcsillo** között a *jugoszláv határkérdésben folytatott tárgyalások nem vezettek eredményre.*

A döntés ennél fogva a Népszövetségre hárul.

Mint hogy azonban minden valószínűség szerint az egyik kormány megbízottai nem fogtak hozzájárulni a Népszövetség döntéséhez, a kérdés végleges eldőntése a *Legfelsőbb Tanács* elé kerül.

A belügyminiszter elismerését fejezte ki a „Narodna Omladina”-nak

Novisadról jelentik: Az újságíró-kongresszus utójátékként Timotievics belügyminiszter pénteken magához hívatta *Jevgyevity Dobroszlávot*, a *Vodna* szerkesztőjét, a novisadi *Narodna Omladina* vezetőjét, akitől felvilágosítást kért az újságíró-kongresszuson történt incidensről és a vajdasági nacionalista egyesületek működéséről. *Jevgyevity* szombaton visszaérkezett Novisadra. Kijelentése szerint a *belügyminiszter megnyugtasztatá velle tudomásul az egyesület hazafias működéséről és ezt információul.* A miniszter egyben felszólította *Jevgyevityt*, közölje az összes szervezetekkel, hogy *sem ő, sem a kormány nem engedheti meg, hogy a szervezetek tagjai huzofas felbuzdulásból és túlzott lelkesedésből olyan cselekményeket kövessenek el, amelyek a fennálló törvényekbe ütköznek.* Az egyesület hazafias működésével egyébként meg van elégedve. Felhatalmazást kapott a minisztertől arra, hogy üzenetét és megegyedését a nyilvánossággal is közölje.

A szubotocai felsőkereskedelmi iskolában

beszüntetik a magyar osztályokat

A közoktatásügyi miniszternek a szubotocai felső kereskedelmi iskola igazgatóságához érkezett rendelete szerint megszüntetik a szubotocai kereskedelmi iskola magyar osztályait. A rendeletre az szolgáltatott okot, hogy a magyar osztályokba nem jelentkezett annyi tanuló felvételre, amennyi létszámot a közoktatásügyi törvény az egyes osztályokban megköveteli.

A tanév elején a tanulóknak neveik szerint történt nemzetiségi szétosztása után a szubotocai felső kereskedelmi iskola magyar osztályából az I. osztályba 8, a II. osztályba 18 és a III. osztályba 19 magyar tanulóat vettek fel. A törvény ezzel szemben egy-egy osztály főtartásához legalább husz tanuló beíratkozását követeli.

Már a tanév elején bizonyossá lehetett volt, hogy a kereskedelmi iskola első osztályában nem fog-

nak magyarul tanítani, de az érdekelt tanulók és szüleik remélték, hogy a második és harmadik osztályú növendékek részére, akiknek száma a II. osztályban kétszázötven, a harmadikban pedig csak egygyal kevesebb a megkövetelt létszámmal, megnyitják az osztályt és azoknak a tanulóknak a számára, akik a múlt évben az előző osztályt a magyar tagozatban végezték, a minisztérium lehetővé fogja tenni tanulmányaik befejezését, ami azonban nem történt meg.

A közoktatásügyi miniszter ma ideérkezett rendelete Becskerekre megengedi a kereskedelmi iskola

II. és III. magyar osztályainak megnyitását. A rendelet az ottani magyar első osztály sorsáról nem intézkedik.

Mint értesülünk, abban az esetben, ha három évig nem működnek a magyar osztályok, a *kereskedelmi iskola magyar tagozatait Subotican végleg beszűntetik.*

A miniszteri rendelet most 37 olyan tanulókat a további tanulmányait nehezíti meg, akik eddig a magyar tagozatu osztályokat végezték. A szubotocai tanulóknak nem marad más választásuk, mint hogy vagy átlépnek a szerb osztályokba, vagy pedig Becskerekre mennek.

Sántha György lesz a Magyar Párt elnöke

— A sentai nagygyűlés előkészületeinek befejezése —

A szubotocai Magyar Párt szombaton délután intéző bizottsági ülést tartott. Ezen az ülésen tették meg a nagygyűlés utolsó előkészületeit. A sentai és szubotocai pártszervezetek mindent előkészítettek annak érdekében, hogy a magyarság első gyűlése impozáns méretű és zavartalan lefolyású legyen és méltó legyen a jugoszláviai magyarság számbeli erejéhez és politikai érettségéhez.

Az országos Magyar Párt tisztikarát a nagygyűlés fogja megválasztani. A jelöléseket az egyes pártszervezetek kiküldöttei eszközlik. Valamennyi pártszervezet megegyezik abban, hogy a Magyar Párt elnökéül *Sántha György* drt fogják ajánlani. Ugyvezető elnök *Nagy Ödön* dr. lesz. Társelnökök *Varady Imre* dr., *Grüber*

László dr. és a sombori szervezet jelöltje lesznek. Három főtitkár lesz, a torontáli szervezet *Mara Jenő* drt jelölte az egyik főtitkári tisztségre.

A szubotocai pártszervezet vezetősége már szombaton este elutazott Sentára, míg a párt tagjai vasárnap reggel indulnak utnak. A szubotocai vasútigazgatóság külön kocsikat bocsát rendelkezésére a nagygyűlés résztvevőinek.

Mint Sentáról jelentik, a rendőrkapitányos szombat délelőtt kézbesítette ki a gyűlés megtartását tudomásul vevő határozatot a sentai pártnak.

Ezzel a gyűlés megtartásának utolsó akadályai is elhárult. A magyarság zavartalanul és ünneppélyesen kezdeti meg új hazájában nagyráhatott politikai életét

Magyarországot felvették a Népszövetség tagjai közé

A politikai albizottság egyhangulag határozta el a felvételt

Genfből táviratozzák: A népszövetségi gyűlés hatodik bizottsága Magyarországának a népszövetségbe való felvételét közfelkiáltással egyhangulag elhatározta. Újabb távirat a következőket jelenti:

A népszövetség hatodik bizottságának péntek esti ülésén *Loudon* holland delegátus elnököt. *Loudon* közölte a bizottsággal, hogy az albizottság egyhanguan elhatározta Magyarország felvételét a népszövetségbe, miután Magyarország *kielegető nyilatkozatot tett nemzetközi kötelezettségeinek beartására.* Az elnök közölte, hogy *közvetlenül a bizottság ülésének megkezdése előtt levelet kapott gróf Bánffy Miklóstól, amelyben az bejelent, hogy a magyar nemzetgyűlés Magyarországának a népszövetséggel szemben vállalt kötelezettségeit rövidesen ratifikálni fogja.*

Fischer angol delegátus csatlakozott *Loudon* kijelentéséhez és azt mondta, hogy *gróf Binffy* azokat az agyalásokat, amelyek a *katonai leszerelés és a kisebbségi jogok betartása* dolgában felmerültek, *őszinte nyilatkozatával teljesen eloszlatta.*

A bizottság *helyeslással vette tudomásul Loudon és Fischer* kijelentéseit. *Osuski* cseh delegátus kijelentette, hogy a *parisi fővételbi bizottság magyar osztályától levelet kapott, amelyben a bizottság kéri, hogy Magyarország felvé-*

tele előtt okvetlen elvárják, hogy Magyarország megbízottja kötelező kijelentéseket tegyen a reparációs követelések teljesítése dolgában.

Gróf Imperiali olasz delegátus azt mondta, hogy a népszövetség bizhatik Magyarország lojalis kijelentéseiben.

Henotaux francia delegátus hasonló értelemben szólt fel.

Posta (Eszterom) és *Askenasi* (Lengyelország) ezután szerencsét kívántak Magyarországnak a népszövetségbe való belépéshez. *Osuski* ismét szólásra emelkedett és azt a reményét fejezte ki, hogy a *népszövetség atmoszférája hozzá fog járulni ahoz, hogy Magyarország nemzetközi kötelezettségeit teljesítse.*

Végül *Motta* svájci delegátus beszélt, *Örmének adott kifejezést a fölött, hogy a népszövetség ismét megszaporodik egy taggal.*

Miután a cseh delegátus is kijelentette, hogy *nem ellenzi Magyarország felvételét a népszövetségbe,* megtörtént a szavazás, amely egyhanguan a felvétel mellett döntött. A bizottság kimondta még hogy a népszövetségi gyűlésnek azt fogja javasolni, hogy Magyarország a tárgyalásokon felvétele után azonnal résztvehessen.

A jelentés és a főbizottság rövid ideig tartó tárgyalása egyetlen szóval sem említette a Habsburg kérdést. Azt hiszik azonban, hogy azok a kötelezettségek, amelyek a magyar kormány 1921. novem-

ber 10-iki jogzájékében a szövetség diplomáciai képviselőivel szemben a Habsburg-kérdésben elvállalt, a tárgyalásoknál szerepet játszottak.

Aláírták a jugoszláv-csehszlovák borkivitel szerződést

A Vajdaságból 40000 hl. bort visznek ki

Beogradból jelentik: A nyolc napig tartó tárgyalások a csehszlovák és jugoszláv delegáció között befejeződtek és szombaton publikálták a létrejött új kereskedelmi szerződést.

A szerződés értelmében a csehszlovák köztársaság kötelezte magát, hogy megengedi 150.000 hektoliter borkat (hordókban vagy ciszternákban) bevitelét az S. H. S. királyságból; az S. H. S. királyság pedig 1200 ezer hektoliter csehszlovák sör behozatalának megengedésére kötelezte magát, Mindkét szerződés állam kötelezi magát a bor illetve sör lehető leggyorsabb transzportálására. A vámhatóságok is a leggyorsabb kezelésben részesültek a szerződés értelmében szállítandó árut. Az üzlet lehonyolító kereskedők devizabevásárlásainál és egyébként is sok könnyedséget élveznek. A kompenzációs szerződés a kölcsönös ratifikálás után lép életbe és 12 hónapi érvényesül bir.

A szerződést jugoszláv részről *Todorovic* dr. és *Vuletic* dr., csehszlovák részről *Kaufmann* dr. és *Cserny* dr. írták alá.

A földmívelésügyi minisztérium rendeletileg fogja meghatározni, hogy a kivihető kontingens miképpen oszlik meg azok között a börtérvidékek között, melyek kivihető felelgekkel rendelkeznek. A Pravda értesülése szerint ez a felosztás a következő lesz: Vajdaság 40.000 hektoliter; Dalmácia 40.000; Horvátország 30.000; Szlovénia 30.000; Hercegovina 10.000.

Álmodozások színházról

A szubotocai színház bizottság ülése

Szubotocának már évek óta nincs színháza és ebben a tekintetben az egyetlen olyan nagyobb város az utódállamok területén, ahol nemcsak a magyar közönség van megfosztva az út jogosan megillető magyar színlelőadástól, hanem még szlav színházról sem működik. Történtek ugyan már több ízben kérések hogy szlav színházról meghívására, azonban ezek is mindig balul ütöttek ki a színházak számúba maradtak ebből az óriási faluból.

Mint minden ősszel, a város színházi bizottsága most is terveket kovácsol színházi szezon érdekében. Ebben az irányban meg is kezdődnek az előkészítő megbeszélések. *Tabakovics* Miklós polgármester-helyettes vasárnap délelőtt 11 órára hívta össze a színházi bizottság tagjait, hogy a bizottság az új szezonra szükséges előkészületeket megbeszélje. A terv az, hogy a város vendégszereplésre hívjon meg egy vidéki társulatot, amely rendszeres színházi szezon rendezzen.

A színházi bizottságban megvan a jóakarata arra, hogy az idén színházi szezon legyen Subotican, de a terv sikere nagyon kérdéses mindaddig, amíg a színház épülete föl nem épül. Alig akad jó színházról, amely a színház helyettesítő terebben hajlandó volna játszani.

Kétszer árverezik a városi háztelkeket

A kedvezőbb ajánlatot fogadják el. Részletesen beszámolunk már azokról a feltelkekről, amelyek mellett az eladásra kerülő városi háztelkeket szeptember 18-án elárverezni fogják. A pénteken megtartott rendkívüli tanácsülés foglalkozott újból a háztelek-eladás ügyével és úgy határozott, hogy ugyanazt a háztelket kétszer is elárverezi.

Először az eresz telket hoeszítja a város rendelkezésére és ha lesz is árverező és a telek egészében el is kerül, úgy újra elárverezik ugyanazt a háztelket öt parcellára osztva. Az árverés után a városi tanács a városra nézve előnyösebb eladás jóváhagyását fogja a kiszélesített tanácsnak javasolni.

Az ügy így még a szeptember 25-én megtartandó közgyűlés elé kerül, amely végleg dönteni fog, hogy melyik árverés lesz hatályos. Így a városi háztelkeket eladásának sorsa csak a közgyűlés után nyer végleges elintéztet.

Megkönnyítették a szakmunkások bejöveteleit

— *Novisádai munkatársunktól* —
A jugoszláviai gyáripar fejlődését akadályozza az, hogy nincs elég megfelelő szakmunkás. Mikor a baranyai pécsei emigráció megindult, akkor jöttek a szakmunkások, de a fejlődő gyáriparhoz az mind kevés volt.

A gyárosok mindent meglették, hogy külföldről hozzanak speciális szakmunkásokat, de ez hosszú ideig eredménytelen volt. A külföldi S. H. S. követségeknél nem lehetett vizumot kapni beutazási engedély nélkül, a beutazási engedély megszerzése pedig nagyon hosszadalmas volt.

A novisádai kereskedelmi és iparkamara, mely mindenkor erőletesen képviseli a kereskedők és iparosok érdekeit, már régebben beadványban kérte a kormányt, hogy a speciális szakmunkások bejöveteleit könnyítse meg.

A kormány a kereskedelmi és iparkamara beadványában foglalt okokat magávét tette és intézkedett, hogy az oly kérvényeket, melyek szakmunkások részére beutazási engedélyt kérnek, soron kívül kell elintézni.
A kormány intézkedésének már

meg is van az eredménye, mert mint a kereskedelmi és iparkamara megállapította, az ily fajta kérvényeket most már gyorsan intézik el, s több gyár hozzá jutott a szükséges speciális szakmunkásához, ami a gyári ipar fejlődésére kedvező hatással lesz.

Magyar képviselők és emigránsok

A magyar nemzetgyűlés viharos ülése — Bethlen István adta az adatokat a liberális képviselőket támadó cikkhez

A magyar nemzetgyűlés szabályi ülésén Dr. Gyöző napirend előttrészvételt a 8 órai Újság cikket, amely a bécsi inparlamentáris konferencián részvevő liberális képviselőknek emigráns politikuskokkal való tárgyalásairól szól. A „8 órai Újság” szerint ugyanis Dr. Gyözy, Rainprecht, Rupert, Hédeqvary Lehel az inparlamentáris konferencia alkalmával Szerd. Pál lakásán találkoztak a jövő körül csoportosuló emigráns politikuskokkal, Garamival, Lovászy Mártonnal, Hatvani báróval, akikkel az emigráció hazatérésének ügyében és az egységes demokratikus ellenzéki front kérdésében folytattak megbeszéléseket.

Dr. Gyözy kijelentette, hogy miután a 8 órai Újság-nak Bécsben nincs tudósítója, a cikket Budapesten írták és a szükséges anyagot is Budapesten szerezte be hozzá a cikkíró, még pedig magától Bethlen István gróftól. (Felkiáltások: Micsoda beszéd. Kikerültek magunknak!)

Ulnai: Ha tényleg a miniszterelnök mondotta, akkor biztosan úgy van.

Podmaniczky: Maga nem gyanusíthat.

Dr. Gyözy fentartja állításait és elmondja a cikk megírásának és megjelenésének történetét. Bethlen gróf — mondotta — csütörtökön magához hívatta N. dnyyi Emilt, a 8 órai Újság főszerkesztőjét, akit felkért, hogy a cikket jelentesse-

meg lapjában. (Nagy zaj.) A miniszterelnök valószínűleg a bécs követölt nyerte információit. Az egész ügynek olyan a beállítás, beolife az a gyanu merül föl, hogy a miniszterelnök az inparlamentáris konferencia ideje alatt spionnokkal vette körül az ellenzéki képviselőket. Kijelentette, hogy valóban tárgyal az emigráció néhány politikussal. Csak azért lépett velük érintkezésbe, mert az emigráció likvidálását szükségesnek és az országra nézve fontosnak tartja. Garamival és Lovászyval való tárgyalásait azonban nem folytatta le azzal a titokzatossággal, ahogy azt a 8 órai Újság feltünteti. Az egységes párti képviselők közül is tudtak néhányan róla, sőt egyesek szívesen részt is vettek volna a megbeszéléseken.

Nem igaz az, hogy a Bécsi Magyar Újság-nak nyilatkozott, ő csupán a jövőnek adott rövid interjú, Garami Ernő és Lovászy Károly lapjának. Ha az emigrációval való érintkezés bün — mondotta — akkor ez a bün terhelt Ulnait és társait is, akik szintén szóbaálltak a „hazaáruló” emigránsokkal. Főlemítette, hogy annak idején Friedrich és az egységes-párt néhány tagja összevárolták az Ember példányszámait és Magyarországon terjesztették. Ulnai és Huszár is küldték megbizottaknak B. csbe. Felolvasta Göndör Ferenc emlékiratából azt a részt, amelyből kitünik, hogy gróf Károlyi Imre

pénzt adott Az Ember példányszámainak Magyarországon való koltportáadására.

Hangsúlyozta végül Dr. Gyözy, hogy az emigráció megszűntetése az ország érdeke és ő vállalja azért a felelősséget, hogy azt előmozdítani próbálja. Megemlítette, hogy Kossuth Lajost és Rákóczy Ferencet is hazatérésre szólították föl annak idején.

Dr. Gyözy szavaira óriási lármátört ki az egységespárt. Többen ilyeneket kiáltottak fejteje: Hazaáruló! Hogy meri összehasonlítani Kossuthot az emigránsokkal! Dr. Gyözy beszéde után Haldsz, majd Huszár Károly mondott beszédet, amelyen élesen támadta Dr. Gyözyt és kijelentette, hogy az emigráció nem méltó arra, hogy Magyarországot fölnyissa előtte a határokat.

Egy megjelent börsziánerből ezt kilehetne revolvenezni, de Magyarországtól nem. Citál az Emigrációs sajtóból. Egy cikk szerint a Magyarországon kivégzendők között első helyen Horthly kormányzó áll. (Nagy zaj. Friedrich közbekiált: Lesz itt még egy kis fascizmus!)

Horvát Zoltán személyes kérdésben szólal fel. (Az egész kormánypárt kivonul.) Elmondja, hogy Vicián István képviselőt 1919. március 20-án a minisztertanács, melyen Kunfi is részt vett, államtikárnak nevezte ki.

Ezután áttértek a napirendre: a belvizek lecsapóadásáról szóló törvény harmadszori olvasására. Erre a kormánypárt be, az ellenzék kivonul. (Nagy derültösg.) A törvényt vita nélkül elfogadják.

Dr. Gyözy személyes megtámadtas címén Huszárnak válaszolt. Állításait elfogadja, de azok nem tartoznak rá. Ő különbséget tesz emigránsok és menekültek között.

Ezután a fizetési visszélésekről szóló törvényjavaslat tárgyalására térnek át.

Juhász Gyula

Írta: Godányi Zoltán

Juhász Gyulának a legizgalmasabb magyar költőnek halála híret hozták a multkoriban a lapok és el is parentáltak Juhász Gyulát, még pedig a legtöbbjük éppen nem az érdeme, a költői nagysága szerint. Rövid sorokban emlékeztetek meg róla, holott a most első magyar tehetségek között az első között áll. Igaz, hogy szerényen meghúzódva, a meghéltetés ezer gondjával és az igazi művészt szerény önmagábonulással távol tartja magát a fórum zajától és ezért sokszor nem veszik észre. Mégis feltűnő volt, hogy éppen a magyar sajtó tért olyan hamar napirendre felette. Szerencsére a halálhír nem volt igaz. Juhász Gyula maga cöfolja ezt meg egy kedves mulatságos hangu levélben. Juhász Gyulának most éppen harmadszor terjedt el a halálhír. Remélhetőleg nagyon öreg ember lesz belőle. Kévesen tudják azonban, hogy két ízben, tizenöt évvel ezelőtt nagyon is komoly összekötöttesben állott Juhász Gyula a halállal.

Ez az alább következő visszaemlékezés a mostani aktualitás kapcsán íródott. És szó a költő ifjuságának két nagy emberi válságáról, amelyek nyomai megmaradtak mindvégig a költészetében is.

* Mámaraoszizget. A határszéli, szőke kis város az ifju Tisza öléje két karia között. Hol egykor gróf Uvadányi József generális uram fagya csöndes pipaszó mellett a »Fa-

lusi notárius» paszomántos rigmusait és ahol fél századdal később Arany János a ripacsszínész álmodott a költői dicsőségéről. Ahol a reformáció születésével egy időben hintették el a magyar kultura termő magjait és a román és rutén tenger közepén, a Kárpátok erdős hegyei között évszázadok kereszttúl viruló magyar oázisként állott az ősi Sziget, a muzsák hajlaka öreg főiskolájával két régi gimnáziumával, megszámlálhatatlan kulturális intézményeivel, gyönyörű tradícióival együtt. Ide került Juhász Gyula anno 1906 őszén Budapest pogány és szédítő mórmarából a csöndesen kérőzdő határszélre, a piarista atyák gimnáziumába segédtanárnak. Huszonkétéves volt, Páris égett a lenkben, Anatole France és a mind. ... A lelke maga volt az ifju forradalom ámbár arcán ott állt még a sápkört osztogató papnevelde és a kopolaszt ajándékozó egyetemi esztendőik minden keserü nyoma.

A magyar ugart szerette volna ő is gyorsan, sürgösen felszántani és bevetni az új szépségeket magyaival. Ady Endrével és Kosztolányi Dezsővel együtt. És száműztek a Mensa akadémiáról meg az Egyetemi könyvtárból és a nagy lázak fócusából a végekre, ahol százaszoroson jobban fáj az ősz, mint a pesti kávéházban és a legszerencsétlenebb hajótöröttnék érzi magát az ember.

Ha a gyönyörűség és a gyávok el, a pogány bünök örömeit, az eljövendő hírvét és dicsőségét mézét megízlelte. Huszonkétéves volt és már neve volt, a legszebb magyar

verseket írta, az önmaga tüzeben elégett lelkét majd szétvetette az östehetség és a művészi tökély, a lelke, de az akarás, a hivatottság és a magabizás türelmetlensége és a fölny és felkészültség tudata. Ott kellett hagyania Budapestet, ahol csak a tehetészetelenek és a sablonos poéták számarra jutott hely a szerkesztőségben.

Életének egyik első és talán legnagyobb tragédiája volt, hogy oly nagy és szinte kiforrott tehetség, amely abszolút művészi létére a pesti márból a kultura gyönyörűségeinek tárházából, a nagy lehetőségek úgródeszkájáról a vidékre dobódott.

Belebetegedett a nagy esésbe. Egy hosszú esztendőtt kellett eltöltenie a kibisszeriségben, amely jobban fáj, jobban égettet, mint a leggyilkosabb kín.

Ott ténfergett a görbe kis utcákön órákhoz, az széles, sápadt öszi delűtan kétségbejítő zivósságtól üldözve társtanul. És este a rosszszazgu vidéki vendéglo sarkában, a parasztli marhapiariks izével szájában és Puccini muzsikájával a lelkeben ufjent csak társtanul virraztotta át az éjszákot, amely talán még elviselhetőbb volt mint a nappal.

— Visszakerülmi Pestre! Vagy még tovább, vagy még inkább Párisba! ...

Nem bírta ki sokáig a nosztalgiait. Egy este, minekutánna az nap delőtől felszedte a piarista direktortokat, azt elsejje fizetését az ötvenöt forintot, azt nélkül, bucsu nélkül eltűnt a kisvárosból. Az a száik kis barát

kör, — amely tudta és érezte, hogy ki az az egzósméti bus fiu — harmadnap megdőbvenne olvasta a pesti lapokban:

— Juhász Gyula, az ismert fiatal költő tegnap szállodai lakásán mellbe lökte magát és nem sokkal kórházba szállítása után meghalt.

Akkor sirattuk meg először Juhász Gyulát. Megrirattuk a nagy, nagy emberi s művészi tragédiájáért, amely nem vesztett erejéből, nem vesztett tragikumából az által, hogy Juhász Gyula szerencsére életben maradt.

Egyidőre az a lelki megrázkódtatas visszaadta az életkedvét és az önbizalmát, eloszlatta a fáulságot, új reményt csalt a szívbe, hogy hátha végezzak majd egyszer a vidékre való keserves száműzetésének. Visszajött Szigetre. És a tavasz meg a nyár eleje, a felújult életöröm, egy muló kis szerelme és néhány új barátásg visszaadta önmagának Juhász Gyulát. Ebből a néhány derült és boldog hónapjából született néhány most is frissenható, most is a régi fényvel ragyogó gyönyörű verse.

És elmúlt az iskolai év és Juhász Gyula csakugyan megszabadult a kisvárostól. De Budapestre most tudott feljutni. A buta sors lödított egyet rajta és még messzebb dobtá el Pesttől. Léva volt száműzetésének második állomása és még keserveesebb, mint a mámaroszizgeti esztendő. Itt is segédtanároskodnia kellett, de ezt már igazán nem bírta ki soká. Talán két hónapig sem.

Uj iskolapolitikát!

Irta: Popovits L. Milán

Nincs a világon olyan ország, amely megengedhetné magának azt a luxust, hogy polgárait százezerszámra nőjének fel analfabétaknak.

Ha erőteljes nemzeti államot akarunk, úgy össze kell egyeztetni: a nemzeti ideológiát a kulturideológiával. Ha népoktatásunkat alapos reform átalakítjuk, úgy nem volna az S. H. S. államnak csak tizenkétezerszáz tanítója, amikor harmincezerre van szüktség és nem volna mindössze csak harminckét tanítóképezdeje, amelyekből évente alig egyezer tanító kerül ki.

Mig a legyőzött Németország tanítóinak számára egyetemi képzést kell követelni és mig Hollandiának és Dániának vagy kétezer százalékkal több mezőgazdasági tanfolyama van, mint az S. H. S. királyságnak iskolája, nálunk még mindig az 1870. évi törvény van érvényben.

Valaki azt mondta, egy állam háztartásához és többlettermeléséhez még a műtrágyánál is sokkal inkább kell az iskola. Népiszkola, Ismétlő iskolák. Mezőgazdasági tanfolyamok. Tanítóképezdék. Népegyetemek. Röviden: Uj iskolapolitika, vagy államszód.

Az ország népeinek egyenlőségé és demokratikus szabadsága jegyében alakuló politikai viszonyok körlehetetlennél új kérdésként állítja az iskola reformot. El tudja-e az iskola a délszláv nép hatalmas fölténye alá kerülő országúrésekben sovinszíta nemzetiségi politika követelményeképpen érne azt, hogy akár csak egyetlen magyar, vagy németet, vagy román is elszárváltsíson? Mindenki nek felelnie kellene: látotte-e már ő valaha embert, egyelénye embert, akít a volt Magyarország nemzetiségi politikája megmagyarisított? Pedig Magyarország a nemzetiségi kérdés terén tudott néha erőteljes cselekedeteket produkálni: de ezek az erőteljes eszközök egyetlen embert elmagyarosítani nem tudtak.

Más példa: a hatalmas Németország szörnyű kudarca Posen-nel szemben, vagy Romániának Besszarábiával szemben. Ismét élbe ment a halálnak, de most még keserűbb, még halálósabb elszárvágással.

Ki vette észre a borjuparkoltság, borpözés, pipafüstös iparköltésű helyen, hogy mikor másnak a szűret, a kukoricafosztás és a lekávározás meg a durák jár az eszében, a vizgatlan öszí delütnökon egy nagy költő bolyong önmagával és sorsral viaskodva a kis faluvaros végén és elpusztit elég attól a soha be nem teljesült beteg vágytól, hogy a fővárosba kerülhesse. Senki. Még a szöke Anna sem. Csak a pesti lapok számoitak be jóval később Juhász Gyula újabb tragédiájáról. És megirták, hogy Juhász Gyula öngyilkosságot követett el a léval erdökben a megértő Természet oltalma alatt. Megirták, a lapok azt is, hogy mi kergette végső kétségbeesésbe a fíllőt.

Két hét mulva valamelyik vidéki kórházból ismét előkerült Juhász Gyula. Fáradt mosolytal, a mindenbe való beletörődés keserű mosolyával állított be a pesti szerkesztőségbe — cáfölni.

— Tévedés volt, mondotta, állhírem is igaz! Néhány napig Pesten maradt, de Pest újra számozte legnagyobb hívé, legrajongóbb szerelmét. Ismét vidékre kellett mennie: Váradra. És Váradon, ebben a drága nagygyűrt városban végképpen ki is gyószult Juhász Gyula Budapestről. Várad, Szeged bírró és szerető nagy szerető szíve megértőbb, gazabbertartóbb...

arábiával szemben folytatott nemzetiségi politikája, amelyel még sem tudta megfosztani jogaitól és iskoláitól az ottani nagy és kompakt nemzeti öntudattal bíró zsidó népet.

Az amerikai példa még tanulságosabb: ott mindenki siet angoul megtanulni. De Amerikában minden bevándorló nemzetiségnek meg van a saját iskolája, amelyet gyerekei éppen úgy látogathatnak, akár magyarul, ruténül, túlul hangzó nevík van. Ott a rutén és a tót éppen úgy, mint a benszüllött angol, öt év múlva választó és egyesülési és szervezkedési szabadsága éppen olyan hozzáférhetetlen, mint az angoloké.

Az iskola asszimilációs hatását azonban nem szabad túlbecsülni. Az iskolának van jelentősége ott, ahol kompakt, erős szláv többség közö beékelődött egy nemzeti kisebbség. De ahol sürű rétegekben laknak nemzetiségek, ott tehetetlen a legjobb iskola is. Hát még a rossz?

Ezért kell új iskola politika. Ha az állam nem akarja, hogy összes népei nek boldogulását, több jogáért és nagyobb igazságáért folytatott munkáját a nemzeti létükre fíltékenyen ügyelő nemzeti kisebbségek bizalmatlansággal fogadják, akkor adjon módot és lehetőséget arra, hogy

a fejlett nemzeti kultúrával bíró kisebbségi tömegek saját nyelvű iskolákban nevelhessék gyerekeiket.

Az új iskola tanítsa a nemzeti kisebbségek gyerekeit előbb saját nyelvükön saját iskolájukban, azután, ha a művelődés bizonyos fokát elérték, kötelezze öket az ismétlő iskolák és kizárólagosan az állammalvelet oktató ingyenes tanfolyamok látogatására. A nemzeti kisebbségeknek az a része, amely kulturárványukat egyáltalában ismer és amely ebben az országban már nyugodtan beleilleszkedett, szívesen küldi a gyerekeit az állami iskolába és örül, ha a gyerekei megtanulják az állammalvelet.

De ezt csak megértő és igazságos teljesen új iskola politikával és az iskola formálási erejével lehet elérni. Egy demokratikus, tiszta faji, illetve nemzeti állásponzt az új iskola politikánál az egyedül, amely a nemzeti kisebbségeknek az új országba való beilleszkedését teszi lehetővé. Mert ennek az országának kulturájában, a népek megértésének az összes faji és tömegléktanánál fogva alkalmas öszekötös lánsczeme a nemzeti kisebbségek csak akkor lesznek igazán, ha a szervilizmus, a bukjalás és meghunyászkodás hazug politikája helyett ehhez az országához feltétlenül hínen ragaszkodó nemzeti tradícióit tisztelő, de önmagukat és egyéni kultúrájukat fantartó népi vallomást tesznek.

Az S. H. S. királyság erős geográfiai és állami egység. Amint a nemzeti kisebbségek vezetöi csak állammalvelet tanácskozhatnak közigazgatásunk és törvényhozásunk vezetével, éppen úgy fog minden jogszlávúvial magyar, német vagy román állammalvelet beszélni: ha ennek az országának fokozottan gyarapodó kultúrjának, kereskedelmi, ipari és mezőgazdasági fejlődése érdekében teszi, hogy állammalvelet beszéljen.

Mert nem az iskola hatása, még kevésbé a közigazgatás hatalma angolosit, germanizál vagy szlávost, hanem: az érdek, a fejlett kultúra, a politika szabadsága, a jó közlekedés a szabad kereskedelem, az ipari fejlődés, a délszláv nemzet beolvadtó képesség és az igazi demokrácia haladásá. Nem szabad megismételni az elavult jankerpölös vézetes hibáit, engedélyt utal a demokrácia szabad levergőnek.

Gyógyszerész-kongresszus és gyógyszerkiállítás lesz Paicson

— Gyógyszerész-kamara alakul —

Amint már megirtuk, szeptember 25 én és 26-án tartják az országos gyógyszerészei Paicson országos kongresszusukat, amely kiállítással lesz kapcsolatos. A kongresszusra már javában folynak az előkészületek és eddig több mint száz gyógyszerész jelentette be részvételét. A kongresszus, amely 24-én este ismerkedési estéllyel kezdődik, mindvégig Paicson fog lefolyni és ott is szállásolják el az ország minden részéből érkező vendégeket.

A gyógyszerész-kongresszus tárgyszorozatának legfontosabb pontja az **országos gyógyszerész-kamara felállítás, amellyel a gyógyszerészeknek egy rég hangoztatott kívánása meg teljesedése. A kamara gyógyszerészek együttműködésének és érdekeik megvédésének szempontjából rájuk nézve nagy fontossággal bír. Ezenkívül lényeges pontját képezi a kongresszusnak az a megbeszélés is, amely a gyógyszerészeti törvények revíziójára irányul.**

A kongresszussal kapcsolatos gyógyszerészeti kiállítást a paicsi Vigadó olvasótermében rendezik és az nagyon érdekesnek ígérkezik. Eddig tizenhat gyógyszerész jelentette be a kiállításon való részvételét, köztük három subotocai. Képviseletit magát a kiállításon egy nagy berlini és bécsi gyógyszerészeti gyár is.

Nincsics valuta-teóriája

Protics támadja a külügyminisztert

— Versengés Pasics örökéért —

A »Radikal« legutóbbi számában Protics élesen támadja Nincsics külügyminisztert. Mint ismeretes, Nincsics Genfben a Népliga előtt beszédet mondott, amelyben többek között beszélt a jugoszláv valutáról is. Nincsics azt fejtette, hogy az S. H. S. államnak a papirpénzforgalma relatív kisebb, mint bármely más állammé. Ezt a ténylet pedig azzal dokumentálja, hogy az öt milliárd körüli papirpénzforgalmunkat svájci frankra állsamtítjuk, úgy az kerül ki, hogy az S. H. S. papirpénzforgalma nem több 300 millió svájci franknál, ez pedig nagyon kis mennyiség az ország 12 milliós lakosságához képest. Be kell ismernünk — folytatja Protics — hogy csodálta ejtett bennünket Nincsicsnek a beogradi egyetemen a közzgazdaság és a pénzügytan tanáranak e legújabb teóriája.

De valójában még sem hihető, hogy Nincsics ezt komolyan gondolta. Sajnálatos azonban, hogy ily módon akarta a világ előtt kimutatni erős pénzügyi állásunkat.

Ha Nincsics azt hiszi, hogy nagy papirpénzforgalmunkat úgy tudja a világ előtt öskökenteni, ha állsamtítja svájci frankra, akkor ezt könnyebben megtehette volna, ha az ösztét mindjárt angol fontra számítja át. Ugy érvelni, ahogy Nincsics érvelt a Népliga tudósai és politikusai előtt, csak két megállapítást vonhat maga után. A világ vagy azt hiszi, hogy tényiegy így gondolkozunk és foglalmunk sincs a valutáról, avagy pedig azt gondolja, hogy be akarjuk csapni.

Protics támadása nagy fellángolt keltett egy a politikai, mint pénzügyi körökben. Összefüggésbe hozták a támadást azzal az utóbbi időben éle gyvakran hangzóval kombinációval, hogy Pasics közeli visszavonulása

után Nincsics aspirál a miniszterelnöki és a radikális párt vezéri állására. Minthogy pedig Protics most készül a döntő utközetre a radikális pártnak vezérségéért, lehetőség meg akarja tápnázi látszólag legerősebb riválisának tekintélyét. A pszichológiai pillanatot azonban rosszul választotta meg Protics Sztóján. A kisebbségi kérdésben elért nagy sikerei éppen most erősitették meg nagyon Nincsics tekintélyét.

A pénteki vihar megölt egy embert

— Harminc ember megsebesült —

Novisadról jelentik: A pénteki vihar Novisad környékén nagy károkat okozott, Koviban pedig emberáldozatai is vannak a zivatarnak.

Kovil mellett, a Csajkás-rétén, mely a patriarchális birtokához tartozik, a mezőn foglalatokódó földmunkások a vihar elől két gazdasági épületbe menekültek. A nagy szélben azonban a két, ötven öl hosszú, párhuzamosan épített istálló összedől és maga alá temette a benne lévő embereket.

A vihar elmulta után a környékbeli lakosság mentésére sietett az eltemetett embereknek. A romok alól holtan húzták ki Jovanovic Sztovazart, akinek a fejét teljesen összelapította a beomlott fal. Gyukics Milost, Jaszerics Lázárt, Szubolics Jovánrt tört karokkal és lábakkal, súlyosan sebesülve beszállították a novisadi közkórházba. Ezenkívül öt súlyosan és mintegy huszonöt könnyebben sebesültet othon ápólnak.

Nagy vihar Beogradban.

Beogradból jelentik: Beogradban tegnap már régen látott hatalmas zivatart dühöngött. A vihar óriási károkat okozott. A házatökröl cserépeket, cégtáblákat sodort le, agyonvesselt fenyegette a járőkeket. Különösen Topcsiderben és a topcsideri hegységben volt nagyobb méretű a vihar. Ez az orkan vastag fákat csavart ki helyükből és mindent magával sodort. A kár egyelőre megbecsülhetetlen.

Subotica és Beograd között a zivatart következtében pénteken delúvár megszakadt a telefonösszeköttetés, amit még szombat estig sem sikerült helyreállítani.

Elfogták a stari-becseji gyilkosokat

Két héttel ezelött — mint megirtuk — Stari-Becsej határában meggyilkolták és karabolták Bercek Mihály petrovcsioi gazdálkodót. A becsioi rendőrségnek gondos nyomozás után sikerült a gyilkosokat Pekár Mihály és Mester Péter becsioi béresek személyében kinyomozni, akiket letartóztattak és szombaton beszállítottak a novisadi törvényszék fogházába.

A gyilkosok kihallgatásuk alkalmával bevallották, hogy lesbe álltak az országutan és mikor Bercek Mihály kocsiával arra hajtott, Pekár katona-fegyverével realított. A lovás fiúlen keresztül fején taláta, úgy, hogy nyomban meghalt. Az áldozatot ezután kifosztották, a holtestet az országút árkaiba dobták és a kocsiát Stari-Becsejre hajtották. Pekár és Mester eljante tagadni próbáltak és alibit akartak igazolni, de ez nem sikerült.

Letartóztatásuk után még két feltélenítés érkezett ellenük a rendőrségre, hogy szeptember elején Sági Lázár becsioi gazdától háromezer dinárt raboltak el és megfenyegették, hogy agyonölék öket, ha feltélenítés tesznek ellenük. Emiatt csak a gyilkosok letartóztatása után merték a megkárosítottak a feltélenítést megtenni.

APRÓHIRDETÉSEK

OLAJJUTÉSHEZ 2 darab új magpörkölő géphajtásra és egy darab „Stietes” 500 mm. hengerekkel ellátott Horgos 106. Kmettyúdi megtekinthető. **6716**

SZEGEDI szőlők, Párhuzamos-ut, Maria-kép mellett, 220 szám, fél lánc gyümölcsös házzal együtt eladó. **6695**

EGY hársas számú Wertheim-szekrény eladó. Gencyics Antal, barátom-tanulója mellett. **6684**

VÁROSBAN gyárnak alkalmas telek, Zedniknek 10 fűzővel eladó. Megtudható Trumbićeva-ut. 14. 1. emelet. **6690**

HÁZ Horgoson, a fő-utcán, három szobás lakással és egy gazdasági épülettel 75 ezer dinártól sürgösen eladó és azonnal átvehető. Nagy-utca 592. sz. **6689**

JÓHANGU, erős, hibátlan cimbalom jutányosan eladó. Cim a kiadóban. **6688**

FÜSZERÜZLET, sarokház, hét szoba, két raktár és több melléképítménnyel eladó. Cim: Velleška 1. No. v. becej. **6635**

ELSŐ magyar eredetű 8 HP. magánjáró máj cséplővel eladó. Ugyanitt egy új malomberendezés is eladó. Csak személyesen tárgyalok, közvetítőket elutasítok. Kozma Kálmán, Csantavir. **6145**

ELKÖLTÖZÉS miatt sürgösen eladó egy szép családi ház, Mucsy-telep 94. **6627**

PALICSON három kapa kádárka-szőlő, 5 db nagyobb szőlő, 2 db Tóth-féle méhesföld jó betelepítve, Brocsonföldi pergetővel és különféle mérlezi dolgok eladók. Mihálievicsnák, Beck-villában. **6687**

PIANINO, kiállítási darab, majdnem új, eladó. Jellinek József Subotica, Paice Kujunzilj-ut. 4. **6580**

MAGÁNJÁRÓ favágó-gép eladó. Cim: Taskovicics Béla, Sava Tekeljica-ut. **6653**

ELADÓ ház: négy szoba, konyha, élektámla nagy melléképületekkel azonnal beköltözhető. Ugyanott egy 5 méteres hengerezsilta eladó. III. Dulficeva-ut. 77. szám. **6679**

FÜSZERÜZLET italmérési joggal, lakók nélküli, három szoba lakással eladó és október 1-ére átvehető. Malusev-iroda.

KÖNYVKERESKEDÉS, Bácska egyik legfontosabb nagykereskedő eladó házzal együtt. Malusev-iroda.

ELADÓ ház a kakaósok közelében novemberben átvehető. Jugovica-ut. (Erdő-utca) 13. **6621**

ELADÓ ház- és vasutólomással bíró városban a Bánátban urai ház több melléképülettel. Egyéb cséplőgépészlet és egyéb darabok gépek. Teljes gépműhely-beendezés, vas- és rézanyagok, pénzkereskedés. Vevők forduljanak személyesen Bürger Szilárdhoz, Veliki-Bečkerek, Cár Dušana-ova- (Váralja) ul. 56. **6538**

Magánjáró gőzgep 80 lóerős Gasafit 10 ekével és egy hozzávaló kocsi 100 m/m. hordképességgel eladó. Jovan Manić, Bogaras állomásnál az első tanya. **6524**

ARANYAT ezüstöt legmagasabb árban vesznek. Javítások és ékszeralkatások jutányos árban készítenek. Reporits Dezső arany-ékszerész, Subotica, Paja Dobronavackog-ut. 4. Nemej-utca-szállóval szemben lévő utca. Ugyanott tanonc felvételt. **6566**

VASAJTOK, vasablakok eladók. Cim a kiadóban.

ŐCSKA és hulladéknemeket, vörös és sárgarézet ölmot, horgonyt és alumíniumot legmagasabb árban veszünk. Goldner Testvérek légszűrőgyár Subotican, Jugoviceva-utca 20. Telefon 134. szám. **6490**

PURIFIKÁTOR herefető és cséplő, 6 HP lános magánjáró 8 éves gyűrűs cséplővel, 18 és 15-soros vetőgépek, jökarban, jutányos árban eladók. Biliczky Károly gépüzletében. Senta. **6467**

GŐZKAZÁNT, használt, jökarban levőt. Carnwall rendszerint 15–20 négyzetméter fűtőfelülettel keresek megvételre. Kazánnyomás mellékes. Ajánlatok Rosenfeld Zoltánhoz Senta intézendők. **6615**

WERTHEIM-kassza, 300 kilós, kerestetik megvételre. Cim: Merkl, Senta. **6623**

KÉT és fél kapa gyümölcsös kis házzal eladó. Cim a kiadóban.

KÜLÖNFÉLE Kartyatisztítást és vágást vállal modern gépekkel 15 és 20 koronáért Schulhofi Subotica, Pašiceva utca Gözfürdő mellett. **6674**

Sömört, viszketeget, (ruh) 3 napon belül megszünt az illes-féle viszketeget keendő és kátrányszappan használatra. Kapható illes gyógytárban főpostai átellenben.

Irodának alkalmas egy vagy két szobát, esetleg üzlethelyiséget keresek a beltéren. Közvetítőket díjaztatnak. — Ajánlatok „Inter-reklam” Subotca posta-fiók 34. küldendők. **6645**

Város betelepítéssel szép irodahelyiség átad. Cim a kiadóban. **6644**

Uradmál telj kapható reggel fél 8-tól. VI. Jelašiceva utca 4. **6661**

Szatóciszületnek helyiséget keresek szoba, konyhával VII. Novosadska utca 16.

VAJION hol vasaltatad galárdot, hogy olyan hőnnyel és fűnyes? Pinkovicnsnál, VII., Zrinski trg Senta intézendők. **6548**

DÉLSZAKI növények megérkeztek, naponta irrisz vágott rózsák és szegelek kapható. Állandó képlállítással. Balog Lina virágüzlet. Bárány-szálloda mellett.

A HELYBELI gázzárbán darabos gázkocsi kisebb-nagyobb tételekben megvételhető. **6575**

KÉT szolid fiatalember keres ur családnál butorozott szobát, lehetőleg a beltéren. Ajánlatokat „Intellectuel” jellegre a kiadóba.

SZEP, egészséges butorozott szobát keresek a város betelepítéssel október 15-re. Ajánlatok dr. Popović Milivoj ügyvédhez kérek. **6578**

HULLADÉKÉRT PÉNZT. Legmagasabb napi árban veszünk vörös, sárgarézet, ólom, horgonyt, öntött vas-hulladékat Megyanszky és Társa vaskereskedők Subotica (a városház átellenben). Telefon 360. **6610**

PETRÁSS LÁSZLÓ, Veliki-Bečkerek, ajánl „Simmering” kézi motoros-ékeket, a modern többtermelés legkiválóbb vivimány-nagy- és kisbírtókósnak legolcsóbb, legelőnyösebb, mert a motor szánt, esetl. vontat, gazdasági malom hajt. Motorja 12 HP. Tíz órai munkában 8–9 kg benzint fogyaszt. **6639**

NAGYKERESKEDŐ keres október elsijére a beltéren szépen berendezett egy vagy két szobát zongorával vagy zongorahasználattal, konyhával vagy konyhahasználattal. Közvetítőket díjazok. Címeket a kiadóba kérek.

DINÁRKÖLCSÖNT keresünk, 100,000 dinárig, azonnali folyósításra, üzleti célra, haszonrészeseddéssel. Leveleket zártos garancia jellegre a kiadóba kérek. **6677**

ELSŐRENDEU női templom-ülés kiadó. Bővebbet Bergl János ügyvezetőben, hus-piac. **6672**

VIZSGÁZÓKI Az összes gépkezelők vizsgájára előkészítő kézikönyv, 470 kérdés és felelettel, 63 ábrával. Kapható magyar vagy német nyelven 25 dinár előzetes beküldésével Subotnik Ferencnél, Staribec. **6549**

KIADÓ beltéren tágas udvari helyiség, irodának, műteremnek alkalmas. Cim a kiadóban. **6721**

KÉT butorozott szobát keres gyermektelen házaspár. Cim a kiadóban.

EGY szobát butorral vagy butor nélküli, lehetőleg konyahasználattal keres gyermektelen házaspár. Lelőpést fizet. Címeket a kiadóba kérek. **6723**

KÉRVÉNYEK megírását szerbül és magyarul bármely ügyben elvállal Malusev-iroda.

BUTOROZOTT szobák a város bármely részében bére kerestetnek. Kinek van, jelentse be Malusev-irodnának.

PÉKSEGÉD társul keresetek 8–10,000 kor. képzéssel, fehér és barna süteés és teljes berendezéssel pékmezőhöz. Bővebbet Malusev-iroda.

„SINTA“
sveopće industrijsko i trgovačko društvo s. o. j.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 15,
szállit gyárból vagy raktárból:
Mezőgazdasági gépeket és különféle szerszámokat, gépeket és egyéb tejjgazdasági kelleketek.
Traverzákat, betonvasat, öntött csöveket, drótot és tetőlemez.
Mindenfajta vasat, pléhet és ékszeret Különféle szerszámok, építővasakat, kútövező házi és konyhai szükségleteket. Minden fajtájú motorokat benzín-, nyersolaj- és szilvógáz-üzemre.
Teljes ház- és brickett-gyártó berendezéseket. Síneket, váltókat, kocsiakat és minden egyéb ipari- és erdő-vasuti szükségleteket. Viz- és gázvezeték csöveket és az összes ide tartozó armatúrákat. A „VOLTA” villamos izzólámpák egyedüli ártája Legjobb vásárló alkalmat kereskedők és iparosok számára.

Hol lehet legholcsóbban vásárolni?
HÁZTARTÁSI CIKKEKET
NAGY JÓZSEF
kefe, meszelő, kosár és háztartási cikkek kereskedésében, Strosmajerova ul. (Huspiac) 7.
DUS RAKTÁR:
Konyhafelszerelések, zománcozott főzőedények parafacsom- és LISZTISZITAK, konyhamérleket berndorli alumínium edények, alpaca evőeszközök, ruhakosár, kupi- és uazókosarak, kertibutorok vesszőből, kolozs és greckéri lábrólók, fűzők, seprők és még más at orok stb.

TRIÓRÖK,
borprések, malmok, daráló, hengerek, favágógépek, motorok, gyölokomobilok és cséplőkészletek.
Record Ipari és Kereskedelmi r. t. Osijek, I. Beogradska ul. 2. **6589**

Refektórok és kereskedők figyelmébe
Érkezett mindenféle nyersanyag, u. m. léször, fibris, gyökér, meszes sürite, bécsi oldalször, elsőrendű szurok, kefefák stb.
Készáru elsőrendű anyagból, olcsó árakon kapható
WEISZ JENŐ
kefeárugyárában
SUBOTICA.

Német levelezőt,
ki perfekt gépiró és a könyvelésben is járatos. azonnali bejegyzésre keresek. Női erők és gyorsírók előnyben részesülnek. — Ugyanott gyakorolnók is levetűket — Bizonyítványokkal felszerelt írásbeli ajánlatokat alant címre kérek.
Weinmann Mór
törv. bejegyzett bizományi és ügyvédségi iroda
Subotica, L. Strosmajerova ulica 22. **6693**

Optaiók figyelmébe!
Magyarországba repatriálók — költözködsi ingóságainak szállítását, ügy butorkocsival, mint vagyonba rakva jutányosan és megbízhatóan vállaljuk — azok vámeligazítását szakszerűen kezeljük. — Erdelőködőknek közlebbi felvilágosítással szívesen szolgálunk.
CARO I JELINEK
Medjunarodne Otpremničko d. d. Podražica Subotica

Faszakmába **könyvelő** járatos perfect magyar-német levelező és gépiró és egy **raktárkezelő (Expeditör)** azonnali felvételük
REINDR LAJOS Novisad,
Laza Kostića (Szeheanyi)-utca 13a.

Elismert leginomabb oszték vegytiszta kősz-
SZÉNSAV
és I-a Stőzili-féle
SZÓDÁSÜVEGEK
Pochtler (Wien) -féle zín és alumínium **tejek, üvegek, gumigyűrűk, szelep-gumik, máina- és citrom essenciák, festékek és szódavízütőgépek** és az összes szikvizgyári kellekek raktára.
„JOHANA“
szénsavraktár és szikvizgyár Subotica. Segedinski put 106. Sürgönycim: Johana szikvizgyár
TELEFON: 532. **4688**

A jó szem a legfőbb kincs!
Ne rontsa a szemét, használjon Zeiss punktál szemüveget. Minden rendszerű szemüveget merük után készil.
DEUTSCH
optikus Subotica Alexandrova-u. 5.
A Vajdaság legrégibb optikus üzlete.

Fodrászkok
legolcsóbb bevásárlási forrás:
KAICS PÉTER
fodrászkai cikkek és ilatszerek nagy raktára
Subotica, Rudićeva ul. — Telefon 147.

Irógépek
szakszerű pontos JAVITÁSA.
Irógép szállások.
Fényképezési
összes CIK K E K NAGYBAN ház- és fényképezők, írógépek —
Bélygép —
Gilette-kések
kösszörűlése.
Eredeti Zeiss szemüvegek irtakata.
Mayrhofer A. optikusnál.

nyájas olvasó

a palicsi uton már a tászkérek, amelyek irtes boroshordókat szállítanak, sűrűn talákoznak a butorszállítókoscsikkal, amelyek a makacs palicsi nyaralókat költöztetik vissza a városba, azokat, akik ki akarták élvezni a drága palicsi lakást, vagy mindenképpen meg akarták akadályozni, hogy mások szüreteljék le a szőlőteleket, amelyek az idén is bőségesen teremtek meg a firtók.

Az amerikai hóhullám, amelyben a palicsi nyaralók oly tiszteletreméltó hősséggel bíztak, olyan, mint az amerikai nagybácsi, nem akar megérkezni s a strandról beköltözött már az utolsó pincér és a szekrények mélyére vándoroltak a firtóruhák. A villanyos beállította a remisébe a nyári pótkocsikat, majdnem minden nap esik és — jaj — hidegek és sötétek az esték, akármennyire ragaszkodnak is a vénülő emberek a nyárhoz, meg kell már iratni az őszi verseket s bucsuztatni kell a nyarat.

Besuhant az ős és az ablakokról felhuzzák a rolettákat, a szőnyegekől kiverik a nálfaltat és új, őszi programot ígér a bar és

a mozi, e gazdag város szegényes szórakozóhelyei.

Karácsony hetében még firdeni lehet a palicsi tóban, jósóldák a makacs napimádók, de titokban a kályhasínalókat keresik fel, hogy hozzák rendbe a kandallót, amely ott sötélték a szoba sarkában s ügyes forráskutatók keresz-

szot szeretnének felhedezni valahol.

A jövő héten már meglesz az első zsur, miután a hölgyek, mint minden évben, az idén is, megállapodtak, hogy ebben a hajjál, sőt hajjal, nyomorral teli szomorú időben nem rendeznek zsurokat... Bucsuzzunk el a nyárról...

Ballet az éhező Moszkvában

Kingylnak az orosz üzletek — Perzsa-szőnyeg a falusi házakban — Ahol az utasok futik a vonatot — Még két évet jósolnak a szovjetnek — Az orosz hadsereg —

Tizenhét év előtt egy suboticai familia vándorolt ki az ujvilágba. Baruch Jakob hagyta itt családosul Európát s ment ki Newyorkba szerencsét próbálni. A család itt-lévő rokonai most váratlanul visszontlátták az Amerikába szakadt Baruchok egyikét, Baruch Vilmost. Az elmúlt tizenhét év alatt Baruch Vilmos gyermekből férfi s a hajdani magyarból igazi amerikai lett, aki mint a *Chicago Tribune* munkatársa egy amerikai misszióval hónapokat töltött kint Oroszországban. Onnan érkezett Rigán, Berlinen és Bécsen át Subotícára.

Baruch Vilmos néhány hét előtt hagyta el Oroszországot, értesítései és megfigyelései tehát frisssek is, nemcsak objektívek. Levélforgalom van ugyan Oroszországgal, azonban valódi képet arról, hogy mi van az orosz pokolban, nem igen lehet alkotni. Feltehetően érdekesek tehát azok az impressziók, amikről Baruch Vilmos ad számot.

— Oroszországba meglehetősen nehéz bejutni, — mondotta az

amerikai újságíró. Az Egyesült-Államok kormánya például nem ad polgárainak Oroszországba utat, csak a missziók mehetnek be. Én is egy segélymisszió tagjaként jártam be Oroszországot, ahova novemberbe visszatértem. A másik nehézség a vasuti közlekedés hiányossága. Varsóból például csak hetenként egyszer megy az orosz határra vonat. Ennek közvetlen összeköttetése van Moszkva felé. A közvetlen vonatot a mozdonyból, szerkesből s egyetlen személykocsiból áll. E vonaton csak a varsói orosz követ engedélyével lehet utazni.

— A vasuti közlekedés Oroszországban általában nagyon primitív. Az állomásokat ugyan rendbe hozták, kitarozták, sőt dezinuicizáltak is, a vonatokat azonban fával futik s mert az állomásokon nincs elegendő fa, a vonatot a nyílt pályán többször megáll, a vasuti személyzet és az utasok elmennek fél vagni s a vonat így az utasok által gyűjtött fával megy tovább a következő erdőig.

— A vasuti utazás ennek dacá-

ra rendkívül drága. Kievtől Moszkváig 40.000.000 rubelt, Moszkvától Rigáig 20.000.000 rubelt kell fizetni a vasuti jegyért — a fagyásgon kívül.

— Azok a hírek, amelyek az orosz nyomorról szólnak, nem túlzottak. Rejtenezes, színt elképzelhetetlen a nyomor még ma is, noha az idei jó termés és a kilt-földi missziók már enyhítették az éhségen. Különösen a városokban van óriási nyomorúság. A falvakban a gazdák nem éheznek, a szigorú rekvirálások és büntetések miatt azonban nem termelnek több búzát s burgonyát, mint amennyire a maguk háztartásában szükség van. Ha mégis van feleslegük, azt elcserelik. Oroszországban vigan virágzik a »buznyuzás«, Nadragért, ingért, katonabakancsért adják a krumplit, búzát, lisztet, vaját, tejet.

— Van is a parasztrókvák mindeniük. Az orosz intelligencia megette a zongorát, a perzsaszőnyeget, a hölgyek elegáns ruháit és az urak ruházatát s mindez a parasztházakba vándorolt. Több helyütt láttam, hogy a zongora nem fért be a paraszti szobájába, hiába bontották ki a falat. A zongora egyik része most kint van az utcán, míg a másik része a falon belül a tiszta szobában.

— Mostanában a városokban is lehet élelmiszerhez jutni. A szovjet ugyanis nemcsak a kereskedelmet támasztotta fel, hanem *feltámasztotta a pénzt is*. Akinek pénze van, nagyon sok ruhiót szovjet-rubellel, vásárolhat a boltokban, amelyek már sora kinyílnak az orosz városokban. Pénze azonban nagyon kevés embernek van. Aki valami uton-módon idegeni valutához jut, a boltokban már kávé, teát, friss vaját és zsemle-

Császárok

írta: Baezéker

Ezekben a történelmi esztendőben, amikor olyan róliamosan fogytak meg a császárok (hiszen három ilyen trón jött újrasedéshez újszólván máról holnapra), talán nem lesz egészen érdektelen, ha felújítok egy régi történetet, amelynek a hőse azzal diszekedhetett, hogy a legszűkebb családában négyen viselték császári koronát. Az esetet régen, amikor még jóformán gyermekcipőkben jártam, Ischlben hallottam s valószínű, hogy nem egészen ugyan adom elő, ahogy történt, de az is valószínű, hogy az én fülemhez se pont abban a formában jutott el, ahogy megessett. De mindenképpen jellemző a korra, amelyben végbement s a régi jó időkre, amelyekben ilyen adamák születettek.

Ferenc Károly főherceg, I. Ferenc Józsefnek az atyja, amikor én a Salzkammergutban, a heves évek legelején láttam, már nagyon megrokkant és járnai is alig tudott, de nem sokkal azelőtt még szenvedelmes és kitartó vadász volt, hozzá nagy természetimádó, aki életének ebben az egészségcsészes korszakában néha minden udvari kíséret nélkül, egyedül is messze elkalandozott az erdőbe, a hegyek közé. A nyarat rendszeren stájer földön vagy Felső-Ausztriában töltötte. — hiszen a Habsburgoknak mindenütt voltak kastélyaik! — de nem azért, hogy ott udvari életet

folytasson, hanem azért, hogy a természet ölen megpihenjen és vadat kedvére üzhessen. A hegyvidék egyszerű népével (ó maga is egyszerű ember volt) kedélyesen és barátságosan tudott elbeszélgetni s a modora meg a nyájassága olyan kevéssé volt főhercegi, hogy az alábbi történetek megvan minden valószínűség.

Egyszer kissé messzire tévedt a járt utakról s Ischlbe óhajtván visszajutni, ahonnan kiindult, megszólított egy jámbor hegylakót, hogy mutassa meg az utányt neki. Ez feltehetően maga is Ischlbe készült s készségesen ajánlkozott, hogy odakíséri a vadászurat. A »leutselig« főherceg régi szokásához híven, olyan barátságos hangon társalgott az alpese lakójával, mintha teljesen egyenranguk lettek volna. Körülbelül a következő párbeszéd folyt le közöttük:

— Hogy hívják?

— Hanslhuber. Hát téged?

Ott és akkor az irtó-olvasni nem tudó és várost se igen látott pásztor és egyéb paraszti nép egy kevéssé ismerte az On-t, mint a még akkor nem létező autómobil. A főherceg hát se nem meglepetlenkedett, se nem esodálkozott, hanem nyugodtan felelt:

— Engem Karlak hívják. Voltál már Bécsben?

— No de hányszor! — füllen-

tett a hegylakó.

— S nem tévedtél ott el?

— Nem. — felelte a Hanslhuber — mert ott minden idegen mellé vezetőt adnak. A császár nagyon

jó ember, és nem akarja, hogy a vendégei eltévedjenek az utat abban a rengeteg nagy városban.

— Hát csakugyan olyan nagy az a város?

— Ajajaj! Borzasztó nagy. Csak az tudhatja, aki ott volt. A világ két részéből áll, Bécsből és a többi világrészből. És Bécs a nagyobbik.

— Hát hogy győzi ott a császár az uralkodást?

— Hát ugy, hogy van neki ezer minisztere és mindegyik eljuttat egy-egy városrésznél a dolgot.

— No és a császárt láttad?

— Számtalanszor. A burgmúzsi-kat akárhányszor együtt hallgattam vele.

— És hogyan volt öltözve a császár?

— Biborruhában, nagy palástal, csupa arannyal felhintve, gyémántgombókkal, a fején korona s a jobbkezeben —

— Esernyő?

— Ah, persze! Kormánypálca!

— S a burgban is voltál?

— Nem egyszer.

— Képelem, minő szép?

— Dehogy tudod elképzelni!

Nem tudod. Ezüstéglékből készített s arannyal van bevonva, a kapui meg az ablakai pedig drágakövekkel kirakva. Ugy csillog, hogy az ember majd megvaút tőle. Hogy óvjam a szemem világát, mindig fekete pápaszemmel jártam.

— Igazán?

— Nem hiszed? A pápaszem még tavaly megvolt és a Seppl-meier látta is, mielőtt meghalt...

Az udvara pedig be van vonva brokkáltal.

— Mért?

— Csacsi! Hát azért, hogy a kövezete, amely csupa ékkő, meg ne ázzon.

— Csodákat beszélnek a Szent István-templomról. Igazán olyan szép az?

— Még a burgnál is szebb. Csuna mérő gyémánt s csak az a baj, hogy az építómester nagyon kevéssé kalapálta, nem lehet beöle semmit se letörni.

— És a tornya?

— Az rubintból van.

— Voltál főt rajta?

— Hogyne! Fölkraksziztam rája.

— S mennyi idő alatt jutottál föl?

— Nem tartott egészen két napig s a tetején voltam.

Erre Ferenc Károly arca talán mégis némi esodálkozást árult el, mert a jámbor Aepler bizonykodva tette hozzá:

— Kevesled az időt? Lehet, hogy te 3—4 nap alatt se értél volna föl, de hát tudnod kell, hogy kitűnő hegymászó vagyok és úgy sétálok föl a Dachsteinra, mint ahogy most itten sétálunk...

En szaladó lépésben szoktam hegycsúszni s akiket vezetek, azokat ölben szoktam fölvenni a legmagasabb csúcsra.

— Te bizonyosan ügyes vadász is vagy?

Aki így hazudik, gondolta a főherceg, az csak vadász lehet!

És csakugyan annak vallotta magát.

is kaphat, mert a hotelekből is ki-telepítették a szovjethivatalokat s azokat is visszaadták rendelkezésükre.

— Jellemző, hogy Moszkvában az opera minden este *tró adást*. Nem tudom, milyennek a helyárok, hogy kik járnak színházba, mi a misszió részére tartott két páholyban ültek. A színház teli volt. A színház publikum legnagyobb része fehér vagy sötét orosz inget viselt, nő nagyon kevés volt a színházban. Mikor mi elindultunk, a misszió székhelyül szolgáló palotából, az utovonalon kigyultak az ivlámpák s éjtek, míg mi az operához nem értünk. Mások az utcák nincsenek világítva.

— Az operában valami orosz balletet játszották. Én, aki Newyork, London, Páris operáiban jártam s a háború előtt is, azóta is láttam elsőrendű balletelőadásokat, *soha még ilyen kitűnő előadást nem láttam*. Kiállítás, szereplők mind elsőrangúak voltak.

— A publikum rendkívül megérett és hálás. Tapokban nem farkukodnak. Az emberek a színházban mintha felszabadulnának a szovjet nyomásztól rendszabályai alul. A színház a régi, boldog idők illúzióját is nyújtja számukra.

— Egyébként a terror még mindig igen nagy. A falakról plakátok ordítanak halált minden áruháza minden élelmiszer eltiukolóra s a kapitalista termelési rendre, amelyet közben a szovjet lassan fel-támaszt.

— Vörös katona is sok van az utcán. A plakátokat is vörös katonák őrzik. A hadsereg egy része *nagyszerűen van felszerelve*. A katonák a régi orosz egyenruhákat viselik, olyan rohamcipőjüket

van, mint amilyen a német katonáknak volt, csak posztóból s rajta egy piros szovjetszillag. A jól felszerelt, jó ruhájú, tiszta orosz katonák mellett kissé groteszkül látni, hogy *vannak katonák mezítaláb, rongyos ruhában s a jegyvéríték spárgán log*.

— Oroszországban általában nem jószólnak hosszú életet a szovjetrendszernek. A rendszer legjobb hívei is azt mondják, hogy két esztendőbe telik, amíg a kommunizmus csendesen átalakul s aztán kimulik.

Ezeket mondta Baruch Vilmos, aki Suboticáról Párison át Cherbourgba utazott, ahonnan nyolc hónapi távollét után Newyorkba tér vissza, novemberben pedig újra kimegy Oroszországba.

Találkozásom a vágyakkal

»Vágyak nélkül élni — félig halál« — mondja Oscar Wilde — valahol és akinek nincsenek tervei, céljai, vágyai, az valóban szegény, kifosztott koldus-vándora az Élet országútjának, amelynek görögnyelvű megnevezése a vágyak jelének a mérföldkövetek. Lázasan és fáradtan loholunk ezek után a mérföldkövek után és ha egyet megkopva és megszaggatva elérünk, fájdalmas várakozással kell már a következőre gondolnunk és utána törtétnünk. Az egyik több mérföldkövet ér el, a másik hamarabb megfárad és kisebb utat tud csak megtenni. De mindannyian loholunk a vágyaink után, nagyot akaró és kevéssel is beérő, színes terü és szürke életi, örömszó vágyú és szomorú beteljesüléssé emberek.

Kerestem az élet országútjának ezeket az új fordulóit jelentő mérföldköveket, kutattam a különböző emberek más-más tervei között és találkoztam a Vágyakkal. Az egyik nem volt és szép, a másik önző és

késnyes, de valamennyi emberi Ezeket a furcsa és megejtő találkozásokat pergetem le az emlékezés mozi-vászarára.

Egy szegény lány, valami masamód-féle, kis bolti elárusítólány, vagy cefe, vágyakozó sóhajjal üzte az ábrándjait:

— Csak ne kellene a hideg tél! Reggelben fáza, dideregve ott várnai a szürke üzlet-redőnyök felgördülésére. Csak ne kellene a tudóvész bélegörnyedni a munkába és a féltelmes estéken hazafelé a piszkos kis külvárosi utcában azon gondolkozni, hogy mi lesz a vacsora. Csak néha sétálhatnak én is szép selymes ruhában a fényesen ragyogó utcákon és csak jönne egy derék, becsületes ember, aki levinné rólam, szegény, törékeny lányról az élet súlyos gondjait, valami iparos, vagy kereskedősegit, akinek a felesége lennék és rendben tartanám a házatáit.

Igy sóhajtott fel a szegény lány. A gazdag, a kényeztetett pedig unottan és újabb élményekre várta ezeket mondta egy észinte percében:

— Unom már a fehér lányuszóbat, ahol délig kell lustálkodnom a selymes paplanok alatt, hogy valahogyan elűssem az időt. Unom az egyhangu mindennapi korzót is, meg a hazug udvarlót, az egyforma kis filreket. És mennyire terhemre van már a rólam való örökös gondoskodás... Uj életet szeretnék, ahol nem engem iránytanak, mint tehetetlen bábút, hanem kiszakadva ebből az unalmas környezetből új embereket, új férfiakat, új környezetet, ahol én lennék mindenki imádott bálványja...

Egy kisgyermek fájdalmas panaszeit is sokszor hallgattam. Az emberi öntudat ébredezett benne, amikor türelmetlenül így kergelte a vágyait:

— Meddig tart még ez a rabzolgasors? Miért kell akkor élnem, ha nem lehet önálló akaratom és minden modoludatmra a szülők, nevelők és tanárok ügyelnek? Mikor leszek már én is ember, aki magam szabhatom meg napjaim folyását? Mikor lesz végre nekem is annyi jogom, mint a felnőtteknek és mennyi keserves évet kell még átszenvednem, amíg engem is meghallgatnak, az én véleményemet is tiszteletben tartják?

Igy toporzékolt fiatalos türelmetlenséggel a gyermek és az agrestálynai, aki már az utolsó mérföldkövet is elérte, akinek már nem is lehetett tervei, az emlékezés köden át így vágyakozott:

— Csak még egyszer lehetnék fiatal! Csak egyetlen egyszer térne vissza boldog és drága gyermekkorom, hogy ne a szánalmas aggot tiszelnék bennem, hanem az életbe induló ifju erejét csudálnák és irigyelnék. Még csak egyszer lehetnék fiatal, hogy újra kezdhethm jóban, okosabban szegény, elrontott életem...

Egy politikus, inkább proféta, aki a világbéke megteremtését tűzte ki beszélt:

— Mikor lesz már a béke urrá a népek felett? Mikor szűnik meg a gyűlölet, a fegyverkezés, a tömeggyilkosság? Vajha elérkezne mielőbb az a kor, amelyben a háború fogalma ismeretlen lesz a boldog emberek előtt és a nemzetek testvéri megértésben élnek egymás mellett...

És megcsörtette kardját a katona és türelmetlenül küldte felem véres vágyait:

— Fegyverkezés nélkül nem állhat fenn állam és meddő törekvés az örök-békét hirdetők igéje. Háború kell, véres leszámolás, mert csak az erősebbnek van joga az élethez. Meddig tart még a tétlenség, a lázas készülődést szeretném már és a harc-teretket, ahol végre megint elemem-

ben leszek és ahol hőstetteimért ki-tüntetnek.

Még sokszor találkoztam a Vágy-gyal. Mindig másképp és mindenkor furcsa ellentmondásokban nyilatko-zott. Hallottam papot, aki a szeretet áhitotta a szószékéről és láttam olyan hívőjét, aki gyűlölségre uszított. Szá-nakoztam szegény éhezőn, aki egy fa-lat kenyérré vágyott és megülköttem jóllakottakon, akiknek a kalács sem izlett. Csudáltam idealista lelkeket, akik székbe akarták tenni a világot és ismertem lirai költőket, akiknek egyetlen vágyuk az volt, hogy né-hány koronájuk legyen egy kávéra...

Ezerszer és ezerféleképpen jötték elélem a Vágyak, hol finoman, habjó-kolón, hol meg brutális türelmetlen-séggel. Sokfélék voltak, furcsák és eg-zótikusak is, de mindig emberek. Ezen az egy közös vonáson kívül még csak abban egyeztek, hogy mi-helyt elérte őket az Élet vándora, már nem kellett, már értéketlenek voltak és meg sem pihenve, már tör-tetett a vándor egy újabb, távolból csalogató mérföldközre...

Örök törtetés és és nincs, jaj, sehol sincs beteljesülés...

(L. L)

Uj sakkjáték jön divatba

A hadijáték (Kriegsspiel)

Egyes sakk-körben néhány nap óta szenvedélyesen hódolnak egy nálunk eddig alig ismert játéknak, a hadijátéknak (Kriegsspiel). A londoni sakk-kongresszus alkalmával az érdekes játékból két alkalommal versenyt is rendeztek s a kombinatív lehetőségek, számítások és érdekes, mulattató fordulatok egyaránt lekötötték a játékos és nézők figyelmét. Szabályait magyar nyelven még sehol sem közzélték.

A hadi-sakk a rendestől csak abban különbözik, hogy az ellenfelek, akik két külön sakk-táblánál ülnek, egymás lépéseit nem látják. Az ellen-ség rejtve van; a cél: haderejének felállítását kiaphatolni. Győz az, akinek ez jobban sikerül.

Az ellenfél lépésére a bíró bemondásából lehet következtetni, aki egy harmadik táblán mindkét fél állását követi.

A bíró mindkét játékos által ért-hetően jelzi:

1. hogy lépés történt (»világos lépett«);
2. ütés esetén megnevezi a mezőt, ahová ütöttek »sötét ütött e4-re«);
3. ha sakk áll, informálja a játékos-kat, hogy azt mely irányból (a víz-szintes, a függőleges vonalon, a kir-lyási állását keresztvező rövidebb vagy hosszabb átlón, avagy a hu-szárral) adták;
4. megmondja, ha a megkísérelt huzás lehetetlen (»nem megye«);
5. végül — ezt azonban csak a huzáson lévő fél kérdésére — közli, hogy a kérdező üteth-e valamely gyalogjával (»van-e ütése gyalog-jal«).

Ez utóbbi szabály a puhatolózdás-íő eszköze. Minden lépés előtt sza-badd ezt kérdezni, de a kérdéses az-zal a kötelezettséggel jár, hogy a kér-dező köteles legalább egy ütést, bármely gyalogjával, megpróbálni. Ha a kérdezt gyalogítás lehetősé-ges, meg kell azt tenni, mint általá-ban minden megkísérelt lépést. A kérdészt az ellenfél is hallja. (»Megg ez?« s mutatja a bírónak, melyik ütést próbálja.)

Az új játék népszerű lenne, ha — nem három sakk-tábla lenne hozzá szükség.

MAVAN
a Magyar Párt nagygyűlése!

— Valószínűleg már sok özet és zergét löttél? — kérdezte to-vább a főherceg, aki kitűnően mulatott az alpesi Münchhausenel.

— Ajjaj! Ami vad errefelé bíjányzik, azt majdnem mind én löttöm. Hát te mi vagy?

— Én úgy privatizálok, — felelte mosolyogva a Fenség.

— Szóval: lopod a napot. És az apád mi volt?

— Császár,* — felelte az igaz-sághoz híven a főherceg.

— Te, vigyázz! Ne hazudozzál ilyen hangosan. Ha a csendőr meghallja, bevisz a dutyiba. Van-nak testvéreid?

— Volt egy.

— Hát az mi volt?

— Császár.**

— No de ílyet! — nevetett Hansl. — Ekkorát hazudni! Vaj-jon hol tanultad? Hát gyermeked vannak-e?

— Hála istennek, vannak. Itt van mingyárt a Franzl.

— Hát az mi?

— Császár.*

A jámbor paraszt majd meg-fulladt a nevetéstől s gunyosan kérdezte:

— Több császár nincsen a fami-liádban?

— De igen. — felelte Ferenc Károly. — Van még egy. A Maxl.

— Az is császár? — düledezett a Hansl.

— Az is.**

A vadász odavolt a kacagástól s így szólt:

* Ferenc császár.
* Ferdinand.
* Ferenc József.
* Miksa-mexikói császár.

— És te csak olyan közönséges privát vagy?

— Igen, mert nem akartam császár lenni. Ha akartam volna, én volnék a császár és sétálhatnék Bécs városában, biborpalástban, koronával a fejemen és szecp-trummal a jobbkezemben és hall-gathatnám veled a brokáltat be-vont várudvarban a burzzenét.

A hegylakónak már könyvek potyogtak a szeméből a sok nevetéstől, mert ilyen ügyetlen hu-zuggal, mint ő gondolta, még so-ha se találkozott.

De megszűnt nevetni, amikor be-érték Ischlbe s ott a város lakói meg a nyaralók és a fürdővendé-gek mind mély kalapemeléssel kö-zöntötték a főherceget, sőt egy udvari ember ceremóniásan köze-ledezt hozzá és Fenségnek szöli-totta. Ekkor megszeppent a nagy vadász, aki a tartomány összes özeit és zergéit elejtette és belát-ta, hogy sohase lött ennél nagyobb bakot. Most bezegg a siráshoz áll-ott közelebb, mint a nevetéshez és biztosra vette, hogy hívősré teszik, s nem lévén jártas a bü-n-tetőjogban, attól is félt, hogy föl-akasztják.

De a sorsa nem lett ilyen szo-moru.

Amikor ijedtében térdreborult a főherceg előtt és bocsánatot kért tőle, amért oly tiszteletlenül mért társalogni vele, Ferenc Károly mosolygott és egy aranyat ajá-dékozott neki a szíves kalauzo-lásért, s csak ennyit kérdezt tő-le mosolyogva:

— No hát, ki hazudott?

Képek a szeptemberi vásárról

Gyerekek a játéksátor előtt — Öt méter sifon
Az öreg cigány — Rossz gebe és a virágszál

Mozgalmas élénk volt az idei szeptemberi vásár.

Már kora reggel zsufolva volt a piactér árusokkal, lacikonyhák, kucsiberekkel, sátrakkal, környékbeli falukból fölhajtott szekerekkel, lármával vásári izgalommal, az adás-vétel színes és kellemetlen torlódásaival, bő torku ravasz lókupeckekkel, vásárosokkal, ünneplőben amint mentek, megálltak, alkudtak, vizsgáltak, a sátorerdő között, amelyet a szél ringatott cirált a reggeli hűvösben. Reggel hétkor a vásár már javában folyt, a tömeg már túl volt az első izgalmon, a szekerek alig férték el a piactéren, de elkésett gazdák — kocscikon — még mindig jöttek libasorban, az országutakról való utcákból. Dél előtt egész tizig tartott a vándorlás, a kocscik, emberek, kendős asszonyok, famillák, csoportok özönlése a tömegbe: a vásár hangzavara megnőtt, a színek megtompultak, az egész piac nagy bábeli tumultussá mélyült és erősödött, mint egy hangyaboly. A sátrak előtt bämész népek mustarították a kirakott portékát, a kucsiberek kiültöztak, mint az eltévedtek, a gyerekek sipokat fujtak boldogan és makacs türelemmel, ismerősök köszöntek, lovak nyitettek, cigányok gajdoltak, minden mozgott: az egész piac forgott, keringett nyugtalanul. A figyelő szemnek szédületes torló-

dás volt már a színek, hangokformák anarchiája, amelyet nem lehetett összefogni. Csak itt-ott egy-egy hirtelen kép akadt meg, tipikus vásári kép a nagy tumultusból, amely őszintén jellemezte a szeptemberi vásár karakterét és hangulatát. . .

*

Az egyik játéksátor előtt néhány kisgyerek. Aprók, sápadtak, szegények. A sok cifra játékabát, színes bábut, porcellánt, falovat esengve átszellemült arccal nézik a sátor előtt, amint színesen, rendezetten ott hevernek a kövér, rosszkezdű öregasszony előtt.

Az egyik kisleány szeme megakad a piros fababán. A legnagyobb Remeg a keze, amint megmutatja a mellette álló testvérkéjének. Ezt szeretné . . . Csilllog a szeme, amikor mondja:

— De szép ez, ugye. . .

— Szép — mondja a testvérke — és majd kiszakad a szíve a fájdalomtól, mert a baba tiz dinár, neki pedig csak három dinárja van egészben.

Az öreg, morózus kofaasszony azonban nem nézheti a két kis testvérkét. Rájuk szól:

— Menjetek a fenébe, mit bántjátok azt a fababát. . . Nem nektek való. . .

A két testvérkének erre a góromba szóra majdnem kicsordul a könny a szemükből.

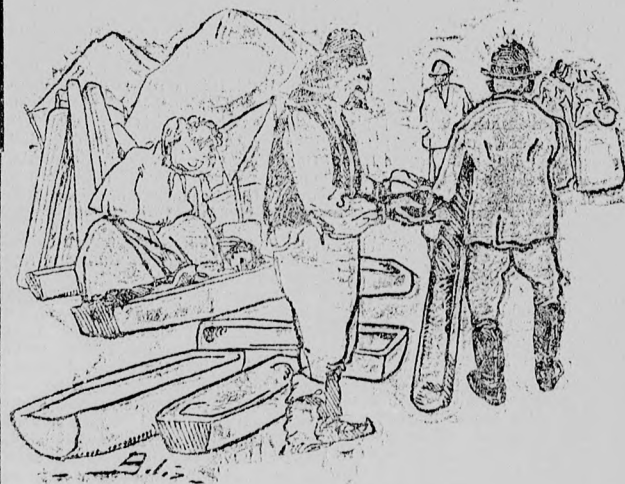
— Isten neki, vigye, nem bánom — mondja kegyesen — és lassan, komótosan leméri neki az öt métert.

Vályukat árul az öreg cigány. Napbarnított, ráncos képű, direkt festőnek való cigánytípus. Torzonhorz, züllött figurája a vajdák nobilitását sem nélkülözi. Megelégedetten füstöl egy rossz portorikót. A kezében vastag bőrtárca, olyan, mint a kupeczek szokott lenni. Eppen eladott egy vályut, annak az árát rakja be a szép kényelmesen a többi bankó mellé.

— Hogy megy az üzlet, öreg?

— Hűj, edős uram, — ment az már jobbán is . . .

A kocsin egy harcsabajszu magyar buslakodik. A lovat árulja, a rossz, öreg gebét, amely ott álldogál hőkadt fejjel a saroglya mögött.

Odamegy a kocsihoz egy kövér atyafi. Végignézi a lovat. Megkerüli.

— Hogy ez a ló?
— Kilencezer forint . . .

— Hány éves?

— Piatal az, tesszen megnézni és megy, mint a paripa . . .

A kövér atyafi hümmög, kételkedik.

— Olyan az kéröm, mint a virágszál . . .

És még a szeme se rezdül meg a magyarnak, amikor a rossz gebére rámondja ezt a szentenciát.

A földön, a ponyván vég-vásznak, sifonok. Egy szomorú, betegarcú asszony nézi, vizsgálja az egyik véget, két kezébe fogván a suhogó sifont, amely szép piros pöttyökkel van tarkítva. Az úrus, — testes, okosszemű* asszony — előtte áll, közvetlen mellette és így beszél hozzá:

— Édesem, finom, drága, jó portéka ez, az isten engem úgy segítjen, hogy a legfinomabb, a mit itt talál.

— Mit kóstál?

— Olcsón adom magának, szívesem, potom áron — 50 forint méterje. Nem is pénz ebbe a drága világba. . .

A beteges asszonyból fölszakad egy sóhaj:

— A szegény ember mahónap má egy ingöt se vehet. . . 50 forint! Nagyon drága az edősnyám. . . Hát mit ajál érte?

A sápadtarcu hallgat. Gondolkodik.

— 45 forintért viszek be'öle öt métert. . .

— A' kevés angyalom. Neköm is többbe van. 50 ért nem bánom vigye az isten hírével. Ez az utolsó ára. . .

A sápadtarcu asszony újra felveszi a sifont, megsimogatja, ószeszgyüri:

— 48-at adok érte.

Beográdi kávéházak

Régi káfanák és modern iokálók

Beograd a kávéházak városa és hiszen is ebben semmi csodálatos, hiszen Beograd a Balkánon fekszik és közel félvezredig a török volt benne az ur. A török uralom maradványai közül nagyon sok ma is rányosodik a világvárosi fejlődésnek indult jugszláv fővárosra. A teljes építésben lennaradt mecseten és minaretben, a világhírhedségre szert tett kövezeten, a káldomán kívül a beogradi beszélőt lakosság félreismerhetetlenül törökös mentalitása: a lautaság és nyiltvisűség és a sok kávéház azok, amelyek még nagyon sokáig fenn fogják tartani a pasauralemeleket. Száz meg száz kisebb-nagyobb lokálban főzik reggeltől estig a zamatos turszkit, amire mindig van vendég, bár egyetlen magánháztársasban sem hányzik a jellegzetes csalaku kávéaráról és minden hivatalozónak biztos mellékjövédelmét nyújt a hivatalnokok és a szivecsében látott ügyfelek kávéval való kiszolgálása. A rövid tartózkodásra Beogradba érkező idegen a néhány zsufozásig tett modern, európai kávéház mellett rendszeren észre veszi a kis kávéházak tömegét, melyek nem csak a fútvonalakon, de az összes zezugos, meredek mellékutakon mindenütt fel lehetők és amelyekben a tulajdonképpeni beogradi kávéházi élet folyik.

A Moszkva, Grand Hotel, Srpski Kralj, Bristol internacionális köznevényben alig-alig fedezhető fel beszélőt beogradi, francia, orosz, magyar, német, angol szót szinte többet hallani ott, mint szerbet, azt is inkább egyetemi hallgatók vagy bevándorolt hivatalnokok szájából.

Az igazi beogradi kis káfanákba idegen ritkán teszi be a lábát. Sokszor rozoga házakban, kivülről piszkosnak, sötétnek tünnek fel és valóban nem sok bizalmat gerjesztenek a viszonyokkal ismeretlen emberben ezek a kávéházak. Pedig egész nyu-

godtan bemehetne, feltételez udvarias és gyors kiszolgálást és olyan kávéfélételeket és italokat találna, melyek nem csak tisztaságban, de minőségben is állják az összehasonlítást a híres, tükörablakos nagy üzemekkel.

Ezekben a kis füstös káfanákban alakul ki a város politikai közvéleménye. Majdnem minden asztalnál hangos szóval vitájak a napi aktualitásokat, az aznapi sajtó cikkeit — minden beogradi négy-öt újságot olvasva naponla —, a napi jóermésztéshez hozzátartozik, hogy mindenki a maga véleményét is hozzáfűzje az eseményekhez. És nem kell azt hinni, hogy üres locsogás, szalmacséplés folyik. A szerbiai szerb politikusi természet, jóval inkább az, mint akár a magyar vagy akármelyik nyugati kultúrnp. Amellett jól ismeri a politikai szerepöket is, a beszélgetésekben az ismert politikusokat majdnem mindig csak familiárisan, keresztnevükön, vagy gunynevükön említik, mindenki tudja, kirol van szó.

Amikor még a szerb politikusoknak nem kellett ilyen nagy birodalom ügyeit intézni, mint ma, több ráérol idejük volt, ók sem a Moszkva terraszáról szemlélték a Terazzia forgalmát, hanem ezeknél a kis kávéházi társasztaloknál seprtek be ténykedéseikről az elismerés babérjait, de sokkal gyakrabban a kíméletlen, szókimondó kritikát egyszerű kismemberekből álló barátai társaságában.

Folyik persze politizálás a nagy kávéházakban is. A legjobban ismert Moszkva kávéháznak is van néhány típusú társasztala. Ivy a montenegrói diákok és baranyai magyar n kások társasztalai a melyekben fekvő szavai oldalon, a közepen néhány állandó irodalmi asztal, a fiatalok és hosszuhajuk, akik között a torzborz Ujevics és a csipőnyelvű Vinaver viszik a szót. A legjelentékenyebb asztal azonban a kávéház felső részében, a befőt nagy tükörablak alatt kerül el, ez a nagypolitika asztala, melynek egyedül jár ki ebben a nagyon forgalmas kávéházban a zon-

zelo (elfoglalva) táblácska. Többnyire demokratapárti korifeusok állandó találkozó helye ez. Itt van minden ebéd után az egyetlen rektora, gomblyukában a francia becsületrenddel, a Budapestről ismert Bogdanovics szülésprofesszor, a szampatikus Petrovics Veljko, a költő, Pribicevics kabinelfőnöke, néhány képviselő, köztük állandóan Lukinics Edo volt miniszter, aki a magyar parlamentnek is tagja volt és Setyeroz Szlavko. Aktív miniszter ma már mind ritkábban jelenhetik meg a társasztalnál, annál többször volt miniszterek, csak Pribicevics kúrkészheletlen mar-

kans arca tünik fel olykor-olykor. Sok jelentékeny haditervező főztek már ki ennél a rózsaszín márványasztalnál.

Politikusok találkozó helyeirel beszélve nem hallgathatunk végre a Srpski Kralj étteremről sem, ahol a diplomáciai kar jórésze és a kormánytagjai közül sokan naponként találkoznak.

Ez a felsorolás természetesen nagyon hiányos. Öreg beogradiak hosszú történelmek tudnak mesélni minden egyes kis kávéház politikai múltjáról. A sok öreg fal még többet mesélhetne.

Az öv

Irla: Kosáryné Réz Ilona (Budapest)

Boros néni nagyon rendes, pontos, szigorú asszony volt, körültekintő és megfontolt szava. Mikor a fia megházasodott, azt mondta a menyének első este a házban:

— Édes lányom, szép dolog a békeesség, de sok minden kell hozzá. Én szivesen adom a felét, akkor rendben leszünk.

És rendben is voltak egészen addig, míg a negyedik esztendőben, nyár idején, át nem jött hozzájuk a szomszéd fia egy vasárnap délután, míg ők a moziba mentek és meg nem fogott tüköket kis kacsát az udvaron. Ott fektették sorban az epéra alatt pelyhes-sárga testükkel, a csőrük még egyre rémülten látva,

Boros néminek is volt egy kollósa akkor: a Vica. A menyének is volt, azt Pötyösnek hívták. Vica tíz, Pötyös tízenegy kacsát vezetett, most pedig összesen maradt kilenc.

Itt aztán nehéz volt az osztokozás.

— Anyám lelkem, — mondta Mariska —, én a szívemet is ideleszem, ha úgy kívánja. Én szivemből szeretem anyámat, négy év óta egyszer sem mondtam, hogy nem. De azt csak mégse mondhatom, hogy a Vica kacsái maradtak meg, mikor látom, hogy mind a Pötyösé!

— Már hogyan volna a Pötyösé, mikor a Vicéé? — haragudott az öregasszony. Megismerem őket. Nézd.

És fölemelte egyiket a másik után. Akkor látta Mariska: mindeniknek piros csik volt festve a hasára. Egy-másulán mind a kilencnek.

— Nem estem én a fejem lányára, — intett fensőbbességben Boros néni. Amint kibujtak a tojásból, mindjárt arra gondoltam, hogy megjelölöm őket s mire megszáradtak, már tudtam is, hogyan. Hát piros festékkel bizony.

Mariska erre aztán semmit sem szólhatott. Nem is szót, csak elfordult, mérgében sirni kezdett s bemert a házba. Csak este mondta aztán:

— Hát anyám így bizik bennem? Ezt érdemeltem én? Hogy megjelölje a saját kilon portékáját, mintha tolvaj lenne a házban?

És még az urának is elpanaszolta a dolgot. Az csak a fejét csóválta, aztán a vállát vonogatta. Nem tudta, melyiknek adjon igazat, mert nem szerette a veszekedést. Ezért még jobban elkeseredett az asszony.

— Te sem törödsz én velem, halod! Mialatt akár lábbal is taposhatnának.

— Én nem taposlak lábál — mondta az öregasszony —, hanem ami az enyém, azt megjelöltem és jól

A név

Irla: Holly Jenő (Pozsony)

Egy amolyan estén, mely lágy, lékelő és szunyadón olvad a késő hajnal kezdő pirkadásába, egy ilyen estén láttam meg őt.

Balkaság volna hinni, hogy szebb volt és gyönyörűbb, mint a többi. Csacsáság volna gondolni, hogy arcába több szellemet véssett az élet, hogy szemébe több fényt lopott a nap s ajkára pirosabb bibort festett a vér. Olyan volt, mint minden huszéves nő. Fiatal és ruganyos. Járt, mintha királyról volna s összeszorított ajkán a langyos álmok el nem mondott titkai lapultak síma, kegyetlen vékony vonalban.

Szép volt.

Talán a legszebb volt. Azon az estén végigkutatam a multamat. És feltámadtak bennem régi, avas históriák. Szerelmes éjjelek, miken a Zschoppau zugó, sziklamarta vize dalolt altatót. Nászéjszakák, melyeket szállászobák rézágymai töltöttem vándorutamon, kűn a messi znyugaton, ahol másképpen zug az élet és más mosolyokat csillagottnak a nők. Eszembe jutott egy drezdai villa eldugott kicsi kertje, ahol halvány rózsabokrok mögött magyar meséket mondtam el egy kicsi asztalhoz. Magyar meséket a magyar pusztáról, a vörös egéto borrhól s a telhetetlen vágyakról, melyek kőszá utakon szállnak a szeptemberi rózsák bóbiskoló levelei között.

Eszembe jutott egy ócska gyári irodának tompult levegője, egy iróasztal s egy száználmas virágcserep, amely előtt csókra találkozott ajkam egy Gretchenfeji szöke szépség vibráló ajkával, egyszer, régesrég,

amikor még buta, értelmetlen rajzokat véstem hosszú síma papírra, rajzoló koromban.

S ahogy így álltam a lány előtt, kinek homlokára valami futó gondolat festett apró, kis rancokat, odanyult kezem a kezéhez. Fimom, erős-csontu kez volt. Az intellektuál nő kemény, hosszujjas keze. Sportoló misszék dicsekednek llyennel. Megcsókoltam az ujjai hegyét s arra gondoltam, hogy hányadszor állok így, estefelé egy lánnyal, aki szép és fiatal, akiben szunnyad a vágy és fuldokol a kisértés. Egy pillanatra ellágyultam, meleg, izgató fájdalom csuszott végig a torkomom s azt akartam mondani neki, hogy szaladjon haza, hogy meneküljön el gyorsan, hamar, amíg még vörös a hold s amíg az éji csillagok habványan szerénykednek a szürke égbolton. De már késő lett volna.

A keze gyengéden adta vissza a bókmat, hálásan és finoman, mintha kézeskőmban a szerelmesek argumentumát köszönné meg. És akkor éreztem, hogy hiába irtóztom a vértől. Tudtam, hogy a vér, a száguldó, irlagmatlan, veres vér urialta ez az estét s lemondtam arról, hogy megkíméljem.

Elindultunk az erdő felé.

Messzi, a dombok alján, ahol az országút alatomosan vész el a hegyoldalt fái mögött; ott állott meg a lány s átfonta két karjával nyakamat, magához vonta fejem s száját odatapasztotta az enyémhez.

Nem tudom már, hogy hogyan mentünk vissza. A lány könnyen és keményen lépdelt mellettem. Arcját nekiszegte a lassu, lanyha szélnek a holdfényben aranyosan, világosan tüzelt szöke haja. Sokat beszélt. Az anyjáról, aki árva öreg

asszony, az apjáról, aki részeg nagyur volt. Mesélt Heinrichről, akit szeretett, Ewersről, akit utált. Furcsa, merész kis költeményeket szavalott, miket leányzóbia rejtekében tanult meg kívülről, teli esteken, amikor korán fekvűt fehér ágyába s későn oltotta el a lámpát. Beszélt a multjáról, távoli városokról, amelyekben utazgatásai közben apró és banális élményeket élt át.

A hangja telt volt és melódikus. Odasimult hozzám s néha-néha megálltunk. Néztük az országot hosszú, fehérül utvonatát, az eget, amelynek tükrén fénylő pontokként ragyogott a tömteletlen kis csillag.

A cigarettám tüzelt a homályban. Néha-néha hosszan szippantottam belőle s ilyenkor hangtalanul s türelmesen felelgettem kérdéseire. Fáradt, nagyon fáradt voltam s szerettem volna már otthon lenni a városban, egyedül a lakásomban.

Utatott a lány.

Ugyanaz a lány, akitől száz mesét tudtam volna szóni a csókja előtt, ugyanaz a lány, akilhez egy holdog percben rimelő csodákat irhattam volna. Fárastottak a szavai s fájt karjának gyenge szoritása, melyel belém csimpaszkodott.

Közvetlen a város legelső utcája előtt álltunk meg.

A lány mosolygva, tüncményes asszonyisággal állt előttem. Egyenesen, mint a fényó, büszkén, telt, domború mellekkel. A szemét rém szegelte s várta, hogy mondjak valamit. Közönetre várt. Néhány halk, rövid mondatra várt. Azt kellett volna mondanom, hogy gyönyörű volt az este, hogy édes a csókja s a szeme gyémánt. Le kellett volna írja hajolomom fehér kezeféhez és csókot kellett volna lehelni rá. Olyat,

milyet csak a legnagyobb tisztelet parancsol ránk, a szeretet, az adózó koldusok csókját.

Én azonban mindeerre nem gondoltam akkor. Nem érdekelt semmi. A munkára gondoltam, mely befejezetlenül fekvűt asztalom. A vacsoraóra gondoltam, mert éhes is, kegyetlenül éhes voltam.

Odanyujtotta kezét. Nagyon halkan, álmosan botlott ki ajkamról egy mondat.

— Majd írok magának.

A lány bőlított és mosolygott. Akkor aztán nem tudom, hogy történt, a névre kellett gondolnom s elképvede állapítottam meg, hogy a nevét elfelejtettem. Kissé kellemetlenül éreztem magam. Szégyeltem magam s nagyon óvatosan szóltam hozzá.

— Kérem, bocsásson meg, a nevét már nem tudom pontosan, hogy is...

A lány arcába felszökött a vér. Az ajka sáprasa torzult. Kezét kiszakítottam markomból s csak egy kézbegyelettel az ajkát.

— Bitang!

Aztán gyorsan, szaladva tünt el az éjben...

Azóta lesem az utcán, a folyó partján. Minden arcban az ő arcát vélem látni, minden mosoly az ő mosolyára emlékeztet.

Hónapok multak el. Soha többé nem láttam. A neve pedig bevésődött nyugtalan, kínosan vergődött vágyamba. Százszor mondom el a nevét. Áhítatosan, mintha imádkoznék, tétován, mintha még visszajönné.

A neve egyszerű, banális, közismert név volt. A királynők és cseledeányok neve, ez: Máriának hívják.

tettem, mert lám-e, hogy el akartad vitatni tőlem.

— Jól van, — mondta Mariska. — Nagyon jól van. Ezentul hát jelölje meg, ami a sajátja, de jól jelölje meg, mert én is megjelölöm.

És megjelölték.
Vánkos, kótnyit, kendőt, töröruhá, fizeket, még a fakanalakat is. És vége volt a békességnek.

Boros néni, hogy az ő buzáját ne egyék a menyé jószágai, nem úgy hivogatta a tyukjait ezentul, hogy pi-pi-i, mert erre a szóra azok is mindjárt előszaladtak. Hanem úgy kezdte hívni, hogy: cipa-cipa né! Mariska is elhagyta a pi-pi-i-i-t, mert akkor meg az anyósai is hozzájöttek, hanem azt találta ki, hogy patyi-patyú ide-e-e-e! Néha aztán egyszerre kiabáltak a csirkék, kacskák nem tudták, merre menjenek szépenek.

— Ugyan, ugyan, — mondta a gazda, — minek már ez a civakodás? Miért nem ének ugy anyámék, mint azelőtt?

— Mi civakodunk? — álmélkodott Borosné. — Mi ugyan nem civakodunk. Nem is szólnak egymáshoz bizony.

Nem is szóltak, Mariska lassan lecsillapodott, el is felejtette a dolgot, ha pedig az eszébe jutott, nevetett rajta. De Boros néni nem. Keményen megmaradt mellette, hogy az ő menyé el akarta vitatni tőle, ami az ővé és egyre jobban elkülönödött. Meghúzódott a kis külön szobájában, aminek a pitvarba vezető ajtaját befalaztatta s a másik oldalon veretett ajtót, inkább törte hogy egyenesen a hidegbe kelljen kilépnie, minthogy a menyé pitvarba lépjen. Azután kis külön udvarkát is elkerített magának. A fia eleinte szót értte, de aztán megvonta a vállát és hagyta, legyen, amit akar. Mariska pedig úgy tett, mintha észre sem venné a dolgot. Maga főzőgetett magának az öregasszony, maga mosott, maga foltozgatott.

Mariskának nagyon rosszul esett mégis, hogy így bánik az anyósa vele. Egyszer nagyon elírta magát s azt mondta az urának, hogy ő hazamegy. Ő miatta ne éljen ugy senki az anyjáról, mintha idegenek lennének. Am a gazda lecsendesítette, kedves galambcsokjával, boldogság kis nadarának, szép piros virágának nevezte és addig simogatta-csokogtatta, míg csak el nem felejtette minden keserűségét. És abbamaradt az egész.

— Majd télen, — mondta Mariska néha magában, ha nagyon egyedül érezte otthon magát — majd télen, ha nagyon fog fujni a szél és hideg lesz és megfájdul a háta és a sötétben felni fog egyedül, akkor át fog jönni megint és megkér, hogy főzzek teát és olvassak a bibliából.

De nem jött át bizony. Mariska hiába várta. Néha éjjelente, ha felriadt a szélűlyűre, aggódva gondolt rá, mit csinálhat most odaát az öregasszony. Mi lenne, ha birtelen baj érné szerényt?

— Én nem birom már, — mondta Mariska az urának, mert kicsit hirtelen, de lágyzívű asszony volt igazán — én nem birom. Átmegek anyádhoz és megkérem, ne haragudjon.

De, mert ilyen szépen, kedvesen beszél, az ura nem akarta.

— Hadd jöjjön ő. Nincs miért haragudjon. Ő okos.

És megint csak úgy maradtak. Még messzebb kerültek egymástól, mert az öreg asszony vadszőlőt futtatott

fel a kerítésre és még a szomszédokat sem hallgatta meg, ha Mariskáról akartak valamit mondani neki. Husvétra aztán szép kis fia született Mariskának. De olyan szép kis fia, hogy Mariska biztosan tudta: illet még a világ nem látott. A gazda is mondta. Csak az öregasszony nem mondhatta mert nem látta bizony. Lehet ugyan, hogy ott settenkedett a kerítésnél, mert nagyon zörögtek néha a levelek, de átjönni nem akart, nem is mert most már, ha egyszer úgy megkeményítette a szivét.

Egyzer aztán, szép tavaszi nap volt, a gazda kint járt a földekben. Mariska meg egyedül volt a kis fiával. Gyönyörködött benne, játszottott vele és majd a szive szakadt meg a boldogságtól.

Hát csak figyelj. Valami szigorú hall. Körülteskelődik: odaát, a vadszőlőindás kerítésen túl, két ránkoc kezébe támasztott fejfel sir az öregasszony.

Mariska nem tudta nézni. Felugrott, fogta a fiát és átkerült az utcán a ház másik oldalára. Bejött a kisdudvarba... az öregasszony odatekin-tett...

— Ne haragudjon anyám, lelkem, — mondta könnyes szemmel és mégis néveltesen a menyé. — Csak... csak áfhozom, ami a magáé... Hogy... hogy mejejlölje, ha akarja... Itt... az unokája...

Az öregasszony hozzátiepetett remegő szájjal, átölelte mind a kettőjüket és belezokogta a piroseszkös, puha pótyába:

— Hiszen... hiszen te is az enyém vagy, édes lányom. Ami meg az enyém, az a tiétek lesz hamar ugyis.

És megjelölte az unokáját, persze, ezer csókkal. De mindjárt másnap szép, piros gyönyörkörtövel is, meg tarka csörgövel, meg mindenfélével.

Azóta aztán megint csak úgy hívják a csirkéket Boroséknál, hogy pi-pi-i.

Szerkesztői üzenetek

A Novisadon megjelenő »Délbácskák«-nak. A Délbácska tegnap számban záró-jel között ugyan, — tehát a díszkört ö-nus jelzésével — ám annál erősebb hang-on, szinte mérgesen kérdőre vonja a Bácsmegyei Naplót, amiért ez a Magyar Párt ismeretes memorandumát annak-idején, vagyis mintegy két hónappal ez-előtt, a többi lapot megelőzve, elsőnek közölte le. A Délbácska szerint nekünk elhöz nem volt jogunk és megállapítá-lapársunk azt is, hogy a memorandumnak előbb való közzétételére a Magyar Párt intéző-bizottsága nem adott engedé-lyt. Felérintések elleniülése végett kö-zöljük tehát a Délbácská-ral, hogy:

igenis, jogosan közzétűh le a memorandum, mert arra kérdésünk kifejezett engedélyt kaptunk. A közzététel az intéző-bizottság illetékes vezetőjének előre-tes tudomásával történt meg. Ami pedig a memorandumhoz mellékelt és a minisz-terelnökhez intézett kísérőlevél közzété-létét, az egyenesen a párt intéző-bizott-ságának felkérésére történt. A szóban-rögzött levélét egyszerre küldötték meg-velőannonyi magyar lapnak és mert Su-botica közelebb esik Subotichához, mint Novisad, nagyon érthető, hogy előbb is kaptuk meg. És mert előbb kaptuk meg, bátrak voltunk a Délbácska előzetes cu-gédélynékné hiányában is, előbb közölni, mint a Délbácska.

Egyébként nem fontos, hogy a Dél-bácska miket gondol — és miket ír de-lünk. Mi nem gondolunk és nem írunk róla...

L. L. Hogy az egy esztendő lejárta-val ki fogják-e utasítani, azt ma még a kormánykörök sem tudják. Az akkori politikai helyzetűtől s a két kormány eszé-leges megállapodásától fog függni. Ennek az időnek lejártaig én választhatja meg kikötőkötésének idejét, hacsak — mint a mulában is történt — fatális esemény-el nem fogják megrávnari a két ország között viszonyt.

K. Endre, Senta. Feltétlenül és egyedül csak ez illik.

Major Károly. A Kérdézet bélyegnek nincs forgalmi értéke. Okmánybélélye-keket nem gyűjteneik.

V. G. Novisád. A novella nem tehet-ségtelen írás, de mondatvái még nem érteket. Olvasson és tanuljon meg sok-at, mindenesetre sokkal többet, mint amennyit ír.

R. Pančevó. Angliában volt szokásban maíndne a XVIII. századig, hogy a té-bolydába bejártak vasárnap délutánom-ként az óriások, lunatikus, kiabáló bete-gyeken mulatni. A közepkorban a leg-durdvábbak és legkegyetlenebbül bántak az örültekek.

Klára, Vrbsaz. Amerikában ezeltől 60 évvel töröltek el a rabszolgaságot.

Ószai bánat. — Az egyetlen csók. — Vasárnap regge. — Megmondiam-e? — Utólfára. — Nem közölhetők.

Hű olvasó, Zombolya. Értjük aggod-almainat s köszönjük figyelmzettését. De mi a jóhízelemnek és olvasni tudók szá-mára írunk s feltételezünk az olvasónk-an annyit kritikát hogy ne kelljen ezeket a princípiumokat minduntalan megma-gyarázni. Jól tudjuk, vannak elfogultak és türelmetlenek, de még mindig bíznak benne, hogy ez a türelmetlenség egyedül az értesülésig hiányán mul. Nagyra becsüljük a hangot — a tenoristánál, a gesztust — a színeszdél, de ugy véljük, az útságot mégse a hang dinamikája s a gesztus csapkodása alapján kell me-gtérni. A jó modor, a méltóság, a határo-zottság az elvek harcában még sohasem voltak rossz szövetségeselek.

Állandó előfizető, Najszka. Köszönjük szíves figyelmzettését. Azt a cikket o-tani tudósítónk küldte be. A szükséges intézkedéseket megtettük. Kérjük, kö-zölje velünk máskor is észrevételeit.

(*) Gabelsberger-Marković-féle gyors-és gépírőiskola-csoport magántanul-óinak. Október 1-én 10 hónapos tanfo-lyam nyíltik. A tanfolyam rendes köte-lező tantárgyai szerb nyelven a gyors-írás, gépírás, helyesírás, nyelvtan, cirill-szépírás és levelezés. Rendkívüli tantárg-yaik ugyanazok német vagy magyar nyel-ven. Egy csoportba 15 növendék vétetik fel. Lesz nappali és esti tanfolyam. Tan-díj havi 50 dinár, beiratási és vizsgadíj külön. Szegényeknek tandíjmentesség. — Beiratkozni lehet október 1-ig naponta. Subotica, VI., Petrogradska-u. 27. 6630

(*) Óriási vihar Baranyában. Mint Baranyából jelentük, az elmúlt napokban Baranya néhány községében óriási jég-puszított, mely különösen a szőlőkben okozott jelentékeny károkat. Ezzel kap-csolatban értesülünk, hogy a »Herczeg-Bosna« biztosítói-intézet megkezdte a jú-nius 18-iki jégverésokozta károk kifeje-zését. Az intézet minden hiány nélkül, közmegelegedésre tesz eleget kártérítési kötelezettségének, bár a károk túlyonói része a »Herczeg-Bosnát« terheli. Érde-mesnek tartjuk megjegyezni, hogy csu-pán Karancs községben félmillió koronát fizetett ki az intézet.

(*) Kalmár női divatszalonja Baruna Rudičeva-úlica 2. 0000

(*) A legizletesebb és legolcsóbb vil-lásreggeli Landović (volt Bačka) ven-dégelőjében. Csak 2 dinár.

(*) Elsőrendű kabátok, kosztümök, ugymint ruhák a legutolsó divat szerint készülnék Ristić nőiszabónál, Subotica Zomborski put. 1.

(*) Minden hölgynek fontos, hogy ru-hát olcsó és divatosan készítesse. Subo-tica Mihály női divatszalonjában. Subo-tica u. 1. Skotus Viatora-úlica 15. Posta mellélt. 6786

(*) Dr. Kosztolányi Árpád orvos ren-del Wilsonova-úlica 34. szám alatt (a poig-iskola mellett) csecsemő- és gyer-mekbetegek délelőtt 8-10-ig, bór-és nemibetegeknek délután 3-6-ig. (Sal-vársan-oltások vérbajoszólak.) 0000

(*) Dr. Herman Károly orvos né-metországai utjáról visszatért és ren-delőülék nyhá megkezdte. Rendel. d. e. 6-10-ig és d. u. 2-5-ig. Rudics-u. 2. Röntgen. 3747

(*) Figyelem! Megérkeztek a legújabb párisi és bécsi női kalapmodellek Beer Böksi kalapszalajzójában. Subotica, Dušana-va-úlica, kaszinó-pület. — Kalapala-kítások intányoson és pontosan eszkö-zölteknek. 6196

(*) Roth Olga kozmetikai intéző-té-ben Kr. Alexandrova-úlica 21. szám alatt, az Angol-Magyar Bank palotá-jában, feltelmenten, modern szépség-ápolás, arcbőrhamlasztás, alkalmab-ban hajszálak, pattanások, szemöl-csók, szeplők, májfoltok végleges el-ávóllása. Kaphatók saját készitmé-nyű, kiváló hatású kenőcsök, pude-rek, gyógyszerpanpok, arcfehérítő és szeplőkendőcsök stb. 2804

(*) Dr. Vécsei Jenő orvosi ren-de-lője nemi betegnek részére. Rendel délelőtt 7-9-ig. Délután 2-től fél 4-ig és 5-7-ig. Lakás: Cyrill-metoda-tér 12. I. emelet, Vojnich Piroška-féle ház.

VESZÜNK
legmagasabb áron
7%-os államkölcösönt
4%-os Osztr. Magyar járadékot
Stanković i Drug
Kralj Aleksandrova ul. 8.
Subotica. :-: Telefon 480.

„SAVA“
Általános Biztosító Társaság,
Zagreb (Ezlelített »General“)
Eltfogad a legelőnyösebb feltételek mel-lélt: élet, baleset, szavatossági, tűz, betörés, úveg, szállítmány, tűzkar foly-tán beálló üzemszünetelési károk el-teni és jéghbiztosításokat.
Vojvodinai aligazgatósága:
Escontina i Pučka Banka d. d.
Subotica, Strossmajerova ul. (Huspiak)
A Takaréképítész és Néphank helyisége

„PHILATELIA“
BELVEGKERESKEDÉS SUBOTICA
SZÉCSI E.
Veszek használt jépusztóló lédyegeket. A for-galmi egyenget a 25 és 50 paras, valamint 1 dináros kivételével. Külön aránylatot. 6835

CREM ARANYKALAZ CREM
PINTÉR FERENC
Szt. József gyógyszerháza
Subotica

GÖMBÖLYŰ ÉS SZÖGLETES DOBOZOK
FISCHER ERNŐ
Lélek, noteszek, mindefféle üzleti könyvek és raszterok izléses kivitelben, jutányos áron készü nek
dohoz és üzleti könyvek gyárában, Karadžičeva u. 26. (Saját ház) Felvételi iroda Pašičeva u. 2. Telefon 62.
Litographiai részvények, befétőknyvek, csekklapok, többszínű címkek igen jutányosan készülnék Pašičeva-úlicai litographiában

Hirdetmény.

„Hangya“ fogyasztási szövetkezet Oroszlamoson (Bánát) nyilvános árverésen elfogja adni a vegyeskereskedési üzletét. Az árverés meg fog tartatni fulyó évi szeptember hó 24-én délután 3 órakor. Bővebbet az igazgatóságánál.

Oroszlamos 5. Sept. 1922. god.

Vladimir Grigorin Milan Vajdić
tollnok. elnök.

Értesítés.

Értesitem nagyrabecsült vedőimet és ismerőseimet, hogy a **Sulcz és Draguta** cégből (Subotica, Knez Mihajlova ulica) kiléptem és saját üzletemet a mal'kor igényeinek megfelelően berendezve saját nevem alatt **Suboticán, Cara Lazara ulica 13. szám** alatt megnyitottam, ahol mindenem szakmabeli munkát a legjobb és legszolidabb kivitelben elkészíték és kérem továbbra is a nagyérdemű közönség szives pártfogását.

Egyben kijelentem, hogy volt társamért semmi nemű kötelezettséget nem vállaltok. 6647

Draguta Ferenc
lakatos- és vízvezeték szerelő
Subotica, Cara Lazara ul. 13.

Okruzni Ured za osiguranje radnika u Subotici.

Sz. 5498/1922.

Pályázati hirdetmény.

A subotici kerületi munkásbiztosító hivatal ezennel pályázatot hirdet St. Becsejben egy pénztári orvosi állásra.

Pályázati feltételek:

1. A pályázóknak SI H. S. állampolgároknak kell lenniök, elsőbbséggel bírnak azok, akik az államnelyvet tudják.

2. A kérvényhez csatolandó az orvosi fakultás bizonyítványa, s a közegésügyi miniszter engedélye, amelyben az orvosi gyakorlat folytatását engedélyezi. Évi fizetés 9000.— dinár.

Az állás 1922. október 1-én elfoglalandó.

Akik ezen állásra pályáznak, kérvényüket legkésőbb 1922. szept. 25-ig nyújtsák be mert a később beérkezett kérvények figyelembe nem vétetnek.

Subotica, 1922. szeptember hó 10.

N. Bogdanović Horváth Bálint
igazgató. 6662 elnök.

SHS. kir. lőpor áruda.

**VADÁSZATI
ÉS SPORT**

SPECIALIS SZAKÜZLET

Nagy raktár:

**Vadászfegyverekben
vadászlőszerekben,
vadászfelszerelések,
football,
tenisz,
atletikai**

cikkekben, komplett felszerelések.
Rendőrségi felszerelések. Tűzijátékok.

BATA V. FIA

Nagyban. Subotica Kicsinyben.
Kralja Aleksandrova ulica 7.
Tessék árjegyzéket kérni!

FIGYELEMI

GYERTYA OLCSÓSÁG

Élhető minőségű szagtalan fehér gyertyát gyári áron alul árusít nagyban és kicsinyben

ROSENFELD VIKTOR

Paja Kulundić ulica 182.

Ugyanott liszt, fűszerárú, röv dárú a legolcsóbban szerezhető be. 6664

Rejtvény.

A múlt számunkban közölt rejtvény helyes megfejtése:

Egyéni akció.

Helyesen megfejtették
421-en.

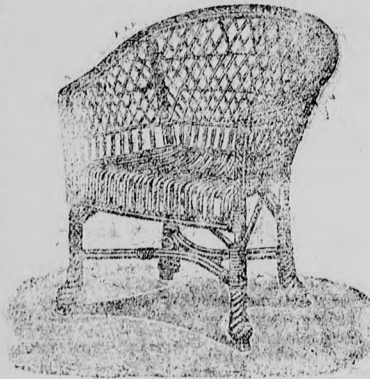

Könyvjutalmat nyertek: 1. Appel Szászko Senta 2. Grün Ernő Subotica (Trumbiceva ul. 18) 3. Sacho Sarolta Zombolja 4. Szőke Józsefné Sombor. 5. Zoltán Ernő Ruszük. 6. Lu-

kács Mária Subotica, 7. Jelena Mrkobrad Senta (gimnázium 8.) Nagy Klára Subotica 9. Vondrak Pál Novisad 10. Kuković Emma Beograd.

A helyesen megfejtők között értékes könyveket sorsolunk ki.

Keszler Péter
nád- és kosárárugár
Apatin.

**Kerti butorok, kosarak, gyermek-
kocsik és nád butorkészletek.**

**Szállítás az ország minden
részébe és a külföldre is.**

LJUBICA

CIPŐKRÉM

a legjobb a világon. — Gyártja:

H. SPIRIK, FABRIK
CHEMISCHER PRODUKTE
APATIN 6.

Gazdák figyelmébe!
Velőgépek
tengerimorzsolók,
darálók,

répavágók továbbá
lópokrócok és egyéb
gazdasági tárgyak
legolcsóbbak

Commercia r. t.-nél
Subotica.

Női kalapok

a legjobb párisi és bécsi modellek megérkeztek. A nyári szünet után üzletünkben legdivatosabb

kalapujdonságok

kaphatók. Javításokat és alakításokat elővállalunk

Vulkán nőikalapipar

Subotica, Halpiac, Kunetz ház.

Kérjük a címre ügynölni.

Aksentijević és Fixmann

hírlapterjesztő és hirdetővállalat
BEOGRAD, Kralja Milana ul. 44.

Folyószámla a Prágai hitelbank beográdi fiókjánál.
Telefonszám 2222. — Postafiók 176. az.

Hirdetések

felvétele az összes bel- és külföldi lapokban eredeti kiadóhivatali áron.

Utlevel osztály.

Utlevelek láttaozása bármely követségénél 24 óra alatt. Utólagos elszámolás, minimális árszabás.

Fordítások

szerb nyelvre magyar, német, francia, angol és olasz nyelvből

Ingatlan

adó-vételnek közvetítése.

Felvilágosítás

minden ügyben, amely beográdi hatóságoknál folyamatban van. 6260

A „Službene Novine“-ben
hirdetéseket kiadunk és azonnal megjelentetnek.

Idegenek találkozó helye!

LANDOVICS

volt

„BAČKA“ VENDÉGLŐJE,

ahol jó és izletes ebédet kaphat
8-50 dinárért. Zóna 2 dinár.

Asztalossegédek,

akik jó művészes munkára be akarják magukat gyakorolni, általános alkalmazást nyerhetnek
Straub József műasztalosnál
Apatin, Beogradska ulica 240.

Energikus Intézkedni tudó

MALOMGONDOK

ki hasonló állásban sikerrel működött, azonnali belépésre keresték. Folyamodók kik a horvát és német nye vet íckéletesen bírják, a vedőikkel és munkásokkal való érintkezésben jártnak, azonkívül alapos buza és lisztakeresők, felkértnek, hogy folyamodványikat curriculum vitae és fizetési igények megnevezésével — lakás természetben — a Prvi osjeđi mlín na val'ke d. d. Osijek d. d. címre beküldjék. 6535

Perfekte deutsche Korrespondentin
die in der Stenographie vollkommen
bewandert is wird bei bei der
DARMINDUSTRIE A. G. SUBOTICA
ACCEPTIRT.

ÜVEGKERESKEDŐKI FINN-TÜKÖR

10x16 col darabja dinár 27-50, 8x10 col darabja
dinár 13.—, ládánként 5% olcsóbb. Soki le kisebb
tükr, bádög, fa- és bőrutánzatba foglalva állan-
dóan raktaron. — Kérjen árlapot! 6554
Deutsch Károly tükörgyár Stara Kaniža.

MEGNYILT

újra a régi és jóhírnevű

SZEMMÁRY VENDÉGLŐ

Subotica, Jellašičeva ulica 6., Szent József gyógy-
szertár mellett. — Olcsó árak. — Figyelmes
kiszolgálás. — Izletes konyha. Villás reggeli (zóna)
Szives pártfogást kér SZEMMÁRY JÁNOS vendéglős.

Nagy választékban

ÜVEG

ablaküveg

kirakatüveg

tetőüveg (dróttal és anélkül)

menyezetüveg

oromzatüveg (fehér és színes)

tükörüveg (fazettálva és anélkül)

minden vastagságban és méretben kapható

M. FRANK & Co.

üvegipari részvénytársaság

Raktár: Karadjordjeva 83.
Telefon 24-03.

BEOGRAD

Sürgőnycim: „VITRAGE“

Iroda: Balkanska 29.
Telefon 18-56.

Hölgyek figyelmébe!

Megérkeztek a legújabb

KALAPMODELLEK SILD JÓZSEF

kalaposmesternél, Trumbičeva ul. (Csirkepiacz)
Andrássy szíjgyártó mellett.

Legjutányosabb árak! — Pontos és figyelmes
kiszolgálás!

ELADÓ

SZESZFŐZDEBERENDEZÉS

gőzgéppel, réz főzőkészülékkel,
maliganddal, stb. és 1389 hl. kádak.

Cim: Patria Serumintézet Subotica.
Telefon 60.

UTAZASI UGYBEN INGYENES FELVILÁGOSÍTÁST NYER MINDEN UTAS, AKI UTLEVELET

J. Hanau

utazási osztályával BEOGRAD, Čika Ljubina ul. 7.

láttaoztatja. A cég a láttaozásokat saját kurirjaival a leggyor-
sabbban, legbiztosabban és legolcsóbban végzi. — Podgyászbiztosítás
a legmérsékeltőbb feltételek mellett.

Fiók: NOVISAD, Kralja Aleksandrova ulica 7. szám.

ÜGYNÖKSÉGEK:

SUBOTICA: Smatana Lajos, Pašičeva ulica 2., Telefon 131 és 75,
Sombor: Gerner J., Kralja Aleksandra 5/1. — **Veliki-Bečkerek:** Bánát
Kereskedelmi Ügynökség. — **Sarajevó:** Mayrberger Franjo, Pašičeva ul. 32.
Vršac: Fuchs Ernő, Pašić trg. 4. — **Stari-Bečej:** Gombos Henrik.
Senta: Dr. Erdélyi István.

TESSÉK MEGGYŐZÖDNI!

Állandó
kiállítás
őszi és téli
ujdonságokból
és legújabb bécsi se-
lyem és szövet kész-
ruhamodelekből.
Megtelkinthető ugy
kirakatainkban, mint
raktárunkban.

Lőwy Testvérek
divatáruháza
Subotica, Fő-tér.

Hangszeripar

Machnitz S. Subotica

Ivana Antunovića ul. Reichl palota mellett.

Az iskolai idényre

felhívom a t. szülők figyelmét
elsősorú külföldi gyártmányu
VONÓ és fuvó hangszerekre

Javítások szakszerűen eszközölhetnek!

5743

Beogradska Ujedinjena Banka fiókja: Subotica,

ezelőtt Gradjanska Banka d. d. fiókja Subotica, Kralja Aleksandrova ulica 15. szám.

Alaptőke . . Din. 50,000.000.—

Befizetve . . Din. 20,000.000.—

Tartalék alap Din. 6,500.000.—

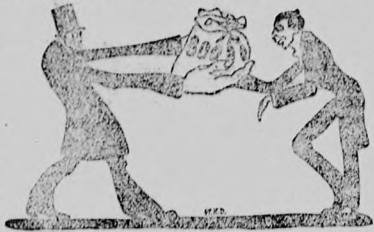
Telefonszám 117. Táviratcim „Bankoslav“.

Központ: Beograd. **Fiókok:** Bécs, Konstantinápoly, New-York, Saloniki,
Bitoly, Gruž, Ojévglelija, Kragujevac, Niš, Novisad, Skopje és Zagreb.

Ljubljanska Kreditna Banka Ljubljana
és az összes fiókjainak képviselője.

1. Elfogad takaréki és folyószámla betéteket legelőnyösebben.
2. Vesz és elad valutákat, devizákat és értékpapírokat.
3. Összes bankügyletek lebonyolításával foglalkozik.

Sok pénzt takarít meg ha fertiruháit

Husvóth István

keletelő és vegyészeti tárgyakban tisztítatja vagy festet

Sombor

kétfestő gyártól kérjen mintát és ajánlatot.

Négy vagonos malom

bácskai nagyobb községben keres mielőbbi belépésre, lehetőleg nőtlen

perfekt mérlegképes könyvelőt

aki a gabona vagy maloms-akmába irodai adminisztrációját ököletesen érti és önálló német levelező. Részletes ajánlatok, kor, eddigi működés, referenciák és fizetési igények pontos megjeleése mellett „R. T. Gözmalom“ a kiadóhivatalba kéretnek.

**„JE-KA“
TEA**

a legjobb,
legfinomabb,
legolcsóbb.

Kérjen mindenütt „JE-KA“ teát!

Női kalapok

a lelegegánsabb kivitelben a legujabb divát szerint a legolcsóbban kaphatók

Klein Leonánál
Manojlovićeva ul. 1.

Átalakításokat legutányosabban vállalom.

KAVICSOT

(Pataki és bányaít) elad ab Dunapart

SIMA DOBRIN ÉS TÁRSAI
RAKOVÁC. Utolsó posta BEOCSIN.

Rum- és likőressenciák

koim-vizek kimerve, francia parfümök, puderek

Lakner Drogeria, Subotica

Kralj Alexandar-ul. a Hotel Nacionalal szemben.

A legfinomabb

„JE-KA“

csokoládét és csokoládékülönlegességeket gyártja csakis a

Confiserie „JE-KA“ Zagreb
csokoláde-
és csokoládékülönlegességek gyára.

Kérjen mindenütt „JE-KA“ deserteit!

Hengerszék, tarárok, gabonahámzógépek, malomkövek, transmissió-tengelyek, gyűrűskenesű csapágyak, svájci szitaselyem, kenderheveder, felvonóserlegek,

szívógáz- és

benzinmotorok,

esztergapadok, gyors- és kovácsfurógépek.

fuvók, tábori tüzhelyek, mindennemű kéziszerszámok KAPHATOK

Erdős Henrik és Társa
cégnél NOVISAD.

25 vagon

SZILVÁT

pálinkafőzésre hordókban elad

egyik ügyfele javára a

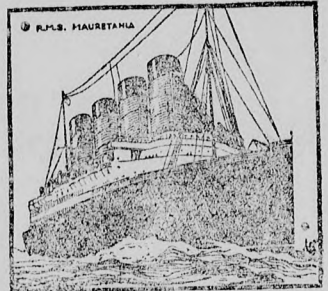
Beogradska Komisiona Banka
Beograd, Karadjordjeva-ul. 12.

Telefon 12—26.

Felvétetik

egy rőtösárusegéd, egy ügyes eladónó, egy irodai erő, német nyelvtudással, valamint egy tanonc jobb házból

DEUTSCH és POLACSEK
cégnél **SOMBORBAN.**

CUNARD LINE

Jugoszlavni vezérképviselet

JUGOSLAVENSKA BANKA D. D.

Személy- és teherszállító szolgálat Cherbourgon és Hamburgon át a világ legegysőbb hajóin.

Tengeri ut 5 és fél nap. Bővebb felvilágosítást nyújt: **Cunard Line Zagreb, Cesta B. 33.**

Sürgönycim: **CUNARD Zagreb.**

OKLEVELES MÉRNÖK

ki a felsőbb vasutépítésben ép úgy, mint az erdő és fa manipulációban járatos, jó theoretikus ismeretekkel megteleő alkalmazást keres. — Nevezett képzett kereskedő, beszél magyarul, németül és szerbül. Ajánlatok „Lelkiismeretes“ jellege alatt „Schmolke“ hiedetőébe Novisad, Postafiók 92. küldendő. 6590

UJ KEFEKÖTŐMŰHELY megnyitás PANCEVON

Összes kefekötő gyárlőmővaim hivataloságért és tartósságért legolcsóbbat vállalom

Vezek disznósört és löszört.

Szíves támogatást ker:

SAVA RADUNOVIĆ Kelenkő

6593

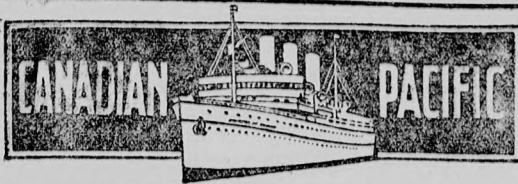
Pancevo, Starobani post 62.

Kézzel csomózott smyrna szőnyegeket

készít

Gyapjuipar r. t. Veliki Becskerek, (Guttman gyártótelep.)

A világ legnagyobb szállítási vállalata
EURÓPA CANADA AMERIKA
 CSAK NÉGY NAPIG A TENGEREN.
 Leggyorsabb és legjobb összeköttetés Hamburgon, Antwerpen és Cherbourgon át a híres kettős csavaru „EMPRESS” gyors hajókkal, amelyek a morskéket menedjü mellett is a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve. Indulás minden héten. Indulás-, menetdíjra, utlevél-támogatásra, podgyászra, Canadára és az Egyesült Államokba való beutazási engedélyre mindennemű levilágosítással szolgál a
CANADIAN PACIFIC ÜGYNÖKSÉGE
 ZÁGRAB, JURISICEVA UL. 30.

HAJÓS LAJOS
 VILAMOSSZERELÉSI ANYAGOK ÉS KÉSZÜLÉKEK GYÁRA ÉS RAKTÁRA NOVI-SADON,
 KRALJA ALEXANDRA-ULICA 17. SZ. SÜRGÖNYCIM: „RELAIS” NOVI-SAD. TELEFON SZÁM 48.

VEZÉRKÉPVISELETEK:
 Dr. Siegfried Guggenheimer Nürnberg, mérőműszerek és tachométerek gyára, Hajós és Szántó elektromosgyárral Budapest villamosszerelési anyagok és készülékek gyára, Koch & Sterzel Dresden transformátorok gyára, Franz Kostorz Gommern szén és fémkefék gyára, Körting & Mathiesen Leipzig forgó váltóáramú árammérők és kandemlámpák gyára, Schott & Genossen Jena, „Stia” árammérők gyára.
 GANZ-MOTOR ÉS DINAMÓK BIZOMÁNYI RAKTÁRA

RAKTÁRRÓL SZÁLLIT:
 mindenféle szerelési anyagokat és készülékeket, izzólámpákat, csupasz és szigetelt vezetékeket, szigetelő csöveket, valamint tartozékait, porcellán árukat, dynamókat, motorokat, műszereket, számlálókat, magasfeszültségű készülékeket, végül az összes gyengeáramú cikkeket.
 Áránjánlattal és mintával készséggel szolgál.

NAGY RAKTÁR
 fagestanékban (divánáthuzatok), klubgarnitúrákhoz való bőrben, butorszövetekben, plüssökben, moquetekben, matrac és redőny-gradlikban, afrique, löszörökben, butorrogókban, jutavásznalban, felvásznalban, szőőgekben és különféle kárpitoskellékekben.
 Legolcsóbb árak!
J. OMERZO I DRUG
 ZÁGRAB, Petrinjska ul. 3. (az udvarban)
 Telefon szám 21-83.

Keresse fel Suboticán saját érdekében Amerikához címzett vendéglőmet. Igazán olcsó étlap árai mellett megszöődök arról, hogy polgári konyhám igényeinek megfelelek. Villásreggelt (zona) 2 dinár. Pontos felszöőldés. Különféle hideg italok. Kérthelyiség. Esténként elsörendü támburazenekarszöőrakoztatja közönséget. Tisztelettel
FUTOSEVICS M.
 vendéglös. Pašičeva u. 11. Gözfüröővel szemben. Ügyeljen a címre.

ÉDES MUST
 kapható literenként VI., Jelašičeva 4.

Berkes F. Béla
 könyvkötö
 KÜLÖNLEGES DISZKONKÁK VÁLLALATA
 Subotica barátok temploma mellett Készít minden e szakmába vágó munkát mérsékelt árai mellett.

Beremendi
 köböl egetett elsörendü meszet beocsini portland cementet száraz rostált faszenet nagyban és kicsinyben ajánl Réval Adóif Subotica Telefon 551 (Csirkepiac)

MÉRLEGGYÁR
Sebestyén és Szenes
 Subotica, Senčanski-put 23. Telefon 72.
 Gyárt:
 tizedes, körtésmérlegeket és fahosszmérteket. Megrendelésre készít mindenféle rendszerű tizedes, százados és szekérhöőmérlegeket.
 Vállal:
 mérlegjavításokat. Beépített mérlegek javítását helyszínen eszközöl.
 Azonnali szállításra ajánl:
 500 és 750 kg-os fenyő és tölglya tizedesmérlegeket és kivételben. 10, 15, 20 kg-os mérhatarúrt körtés mérlegeket, továbbá 1000 kg. hordképessöőű százados sertés mérlegeket. 4413
 Gyakorlattal bírö mérleg lakatosokat keresünk tanoncokat magas fizetésel felveszünk.

Ha üzleti forgalmát emelni akarja,
Ha házat, földet, üzletet avagy bármit venni, vagy eladni akar,
Ha jó álláshoz akar jutni vagy alkalmazottakra van szükségöő,
Ha a világ bármely lapjában bármilyen hirdetniölöőja van,
Ha hirdetéseit a lehetőleg olcsóbban és a legkevesebb munkával akarja feladni
 úgy keresse fel Novisád legéröőbbi, szöőlidságaröl és pontosságaröl híres hirdetőirodáját, a
FUCHS nemzetközi hirdeterj. és hirdető vállalat Novisád, Kralja Petra 13.

Eladó egy Hofher—Clayton gyártmányu 8 HP. magánjáró
cséplögarnitura
 Elsöször az idén dolgozott. Megtekinthető raktárunkban. Csak személyesen tárgyalok
RÖDER DEZSÖ gépraktára **SOMBOR.**
 Ugyanott 260 lit. borprések és szöőlözöők kaphatók.

Haió! Figyelem! Haió!
 Értesitem a cipöz, csizmadia és papucsos urakat, hogy a böőrszövetkezetböl kiléptem és állandó raktárt tartok kész böőrukarban, amit a legutányosabb árakban szállítok. Saját érdekükben kérem pártfogásukat. Tisztelettel:
Hubert Nikola VIII. Željeznička-ulica 14.

Nizza
 szappanok a legjobbak.
 Malomszerelést, átalakítást elvállalunk, gyártunk és ajánlunk összes malmi berendezést, mindenemít malmi gépek kaphatók. — Tervezettel és felvilágosítással készséggel szolgálunk
MALOMÉPÍTÉS ZET
FARAGÓ és MILCSIK SUBOTICA
 6663 BOSANSKA 3.

Vas- és fémöntvényeket gyárt, nikkelez és galvanizál
KRAUSZ
 V.-Beckerek, a törvényeszeki palota mellett.
 Telefon 329.

Szöővött faredöngöket
 4831 és
Esslinger rollettákat szállít legjobb minöségben azonnal
BENCZE ANTAL és FIA
 redönggyár mütorggyár fémkoporsöőgyár
VELKI BEÖKEREK.
 Képviselök kerestetnek.

Szücsmunkák
 férfi- és női szöőrmegallérok, mindenféle belécek 38 év óta fennálló elismert jöőműhelyben a legjutányosabban készölnek.
 Pártfogást kér
Spitzer József
 szücsmester VII. Vukovičeva ulica 18. szám. —

Két darab
habveröőgép
 használt de jóállapotban eladó. Ugyanott eladó 3 márványasztal is. Dornstädter cukrászda Novisád 6938

„Don-Don”
 a legjobb fogtisztító crém.

Általános Közvevitö iroda
Balázs Arnold
 Budapest VIII. Baross-u. 26. III. 25.
 Közvevitö: Házlatat, bírököket, üzleteket, házasságot Elvállal: Diskrétt megbízásokat.
 Utlevél, Export-Import-ösztály.

Saját termésü
édes must
 igen olcsón kapható csak viszontelárusítóknak
Frank Sándornál
 Palics Haverda-megállö.

ÖSZI ÉS TÉLI DIVATSZÖÖVETEK
 elsörendü minöségben raktárra érkeztek
PEČERIC DANIEL
 divatáruházába
 Subotica, Fötér

Saját készítményü

női kötött kabát
női kötött ruha
leánygarnitúrák
leányruhák
svetterek, sáak
sapkák stb.
Gyapjufonál
eladás!

Üzlet: Pašičeva-ulica 8.
Üzem: Pašičeva-ulica 10.
Gőzfürdő mellett.

Eladás:

Nagyban! Kicsinyben!

Különleges kötött-szövött árak raktáron!

BECK JENŐ

kötszővő üzeme Subotica, Pašičeva-ül.

Kölcsönponyvák,

zsák

ponyva, zsinég és kötélárúk
kárpitós
felszerelési cikkek
jutányosan beszerezhetők

Rein Izsó Sombor,
Weidinger-palota. Telefon szám 133.

Kérjen árjegyzéket.

3131

Eladó földbitok

Egy tagban fekvő 70 és 90 katasztrális hold külön-külön a topolai határban vasút állomástól 5 km. téglá és cseres épületekkel takarmánnyal, élő és holt főszeleléssel vagy anélkül is. Eelviláosítást ad **Toth János fatereskedő Topola.**

SPITZER J.
SZOBAFESTŐ és MÁZOLÓ
SUBOTICA
Strosmajerova-u 8

6193

„Ganz“, Siemens-Schukert, A. E. G. stb.
gyártmányu
elektromotorok és dinamók
állandó raktár:
KRAUSZ MIKLÓS NOVISAD
Futoška ul. 22. Telefon 325.

„RUSKA MLEKARA“

ezennel a tisztelt közönség szíves tudomására hozza, hogy a Vilsonova-ulica 20. (posta melletti) üzletén kívül,

a **Kralj Aleksandra ul. 4. szám alatt**

még egy üzletet nyitott melyben naponta friss

TEJ
TEJFEL
TURÓ
TEA-VAJ
SAJOK
jutányos áron kaphatók.

SAVA D. D.

ZA UVOZ i IZVOZ ZAGREB.

Sörgőnyelme: „SAVA“ — Telefon: 2429, 77 és 10 szám
Fióküzletek: Požega, Sarajewo, Sombor, Subotica, Varazdin,
Triest, Wien.

Kirendeltségek: Bjelovar, Kula, Novisad, Vršac.

Vesz és elad mindennemű gabonát,
lisztet, hüvelyes veteményeket
és gyarmatárut nagyban.

A Vrbovskoi Gyufagyár és a Narodna
Malom- és Agráripari r.-t.-hoz tartozó
malmok vezérképviseletje
egész SHS. állam területére.

Ajánlunk itteni raktárunkból használt foltozott
gabonaszákot darabonként 55 K-ért,
lukavaci kristálysodát lként 6,50 K, tiszta
egészséges mézet lként 95.— K legalább egy
kanna vételnél.

Sava d. d. za uvoz i izvoz, Subotica. Telefon 565.

Zsák!

Ponyva!

Zsineg!

SCHIFF ÁBRÁHÁM

zsák, ponyva- és zsinég nagykereskedő és kölcsonzó
intézet

NOVISAD, FUTAH-UJCA 26.

Telefon. 403. Fiókok: Beograd—Bécs—Budapest.

Uj és használt jutászsákok minden méretben. — Szalmazsákok
nagyban: Len- és kenderzsákok. — Uj és használt vízmentes
ponyvák vargon, kocsi- és cséplőgépez. PONYVASZÖVETEK. Juta
lisztanak. Kender- és lenfonalak. Kenderzsinégek, minden
vastagságban, Cernák, Kéve- és szőlkötők. Mazoni- és kár-
pitós hevederek. Lópokróc- és takarók. Vízmentes munkasális
nyak és köpenyek. Halók- és halászati cikkek. Kötélárúk
minden minőségben. Papirzsinégek. Kérjen árjajánlatot. 7634

„Danica“

CIPŐ a legjobb és legolcsóbb
Subotica, Aleksandrova ul.

Vaskereskedőnek ajánl helyi azonban pusztán
fűsteseveket, sajtolt könyűköket
a legjobb minőségben és a legolcsóbb áron.
GUBA JÓZSEF
vas, szerszám és mezőgazdasági gépkereskedő
BÁCSA TOPOLA. 5333

KALORIA

TÜZELŐANYAGKERESKEDÉS
Telefon 512 SUBOTICA Telefon 512

Aprított és száraz hasáb tűzifa,
csomagolt- és kovács faszén kapható
állandóan a legolcsóbb napi áron.
Kivánságra házhoz szállítva.

A nagyközönség figyelmébe!

Cukrászüzletemet

a mai naptól fogva lakásomon folytatom. Ezáltal
abban a kényelmes helyzetben vagyok, hogy

SÜTEMÉNYEKET

és

6170

TORTÁKAT

a legolcsóbb napi áron bármikor szállíthatok.

Keppert Jánosné cukrász
Subotica, Vermes ház (a kiskápolna mellett).

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgyközönséget, hogy

női kalapok készítését

és átalakításokat a legújabb divat szerint a
legjutányosabb áron vállalom,

Lackenbach Mariska

Petrogradska ul. 1. — Ugyanott felsőruha varrást
vállalok. 6614

Védekezzünk a „MELEG“

ellen!!!

Telefonáljon 532. Telefonáljon 532.

Bárhova Palicsra is, házhoz szállítunk szódavizet,
már 5 üveg rendelésnél is **gyári áron.**

JOHANNA szénsavraktár és szikvizgyár
Subotica, Segedinski put 106. teherpályaud. ar kapu

FŐGÉPÉSZ

aki nagyobb Lanz-féle félstabil gőzgép, továbbá
explosziós gépek kezeléséhez ért, vasesztergályo-
zás és hengerrovátkolásban jártas, azonnali be-
lépésre kerestetik. Ajánlatok bizonyítvány máso-
latokkal és fizetési igények megjelölése mellett

Székely Bertalan mamontulajdonoshoz **Ada**
intézendők. 6537

WEITZENFELD és TSA
SUBOTICA TELEFON 190.

Iroda: Városi bérpalota. Kötélgyár: Sentaí-put.
Alapítva 1902. Távíratcim: Kenderipar.

PONYVA

ELADÁS ÉS KÖLCSÖNZÉS

Ajánl: Lópokrócokat,
fűzökt és kerti tömlő-
ket, ujlisztes, gabonás,
gyapju, toll, komló és
szalmazsákokat, mad-
rac és roletta szöveteket
juttából és lenből, minden-
nemű házivásznat. Zsinég,
kötél és hevederek. 712

Legújabb divat

szerint készítenek felöltöket és öltönyöket stb. a legszebb kivitelben, a legjutányosabb árban:

Müller és Turi

uriszabói
Subotica, Črnoviče u. 2
(Szerb tempóm mellett)
(Manóvillos ház)

DIAMANT

Pétek figyelmé! "DIAMANT" a Hauser & Szoloka gyárból Wien-Stadtban, békésül minőségben, újra kapható a vendégszerető képviselőnk, Jugoszlávia számára

Edvard Dužanec, Zagreb
Lerakot Strossmajerova ul. 10.

Asztalos-segégeket

kedvező feltételekkel állandó munkára felvesz
Treuhaft
Bartorgyár Senta
Telefon 34.

KERESKEDŐK, MÉRNÖKÖK, ÉPÍTÉSZEK FIGYELMÉBE!

SAVATEKELI-U. 79 **KÉSZIT:** TELEFON 623 SZ.

PRESELT, ZOMÁNCOZOTT UTCAI JELZŐTÁBLÁKAT, HÁZSZÁMOKAT, REKLÁM ÉS CÉG-TÁBLÁKAT DÖMBORNOMÁSSAL, ZOMÁNCOZOTT IRIGATORÉDÉNYVEKET ÉS VILLANY-LÁMPAERNYŐKET, TAKARÉKTŰZHÉLYVEKET, SÜTŐKET, CILINDER, TŰZELŐ ÉS HAMU-AJTÓKAT, DOBKÁLYHÁKAT ÉS ŰSTHÁZAKAT, PRESELT BÁDOCKANALAKAT, GYERMEK-KOCSIKAT, FŰZÖTT RENDSZERŰ VASABLAKOKAT, VASRÁCSOKAT ÉS VASKAPUKAT.

ELVÁLLAL:
MINDENMÉŰ ÉPÜLET VASSZERELVE ÉS MAGAS MŰDÖMBORMUNKÁKAT.
KÖLTSEGVETÉST RAJZOKKAL FELSZERELVE BARKINEK DIJTALANUL BEMUTATUNK.
GYÁRTMÁNYAINKAT KIZÁRÓLAG NAGYBAN ÁRUSÍTJUK.

A t. Izraelita hitközségek és hitorszok tisztelői értesítetek, hogy az ekkévekező szentpekalkalmával használando

חננו
cedrus és
להב
pálmák

megérkelek. — Most is — úgy mint máskor a legjobb és a legzoldabb kiszolgást fogom nyújtani, kiváontra minőségsszerinti árajánlatot küldök 6533

Freilich S. Subotica
Stipe Grpića ut. 21.

Katonai szolgálat
és mindenmü ügyben, szolgálati idő megrövidítése stb. stb.

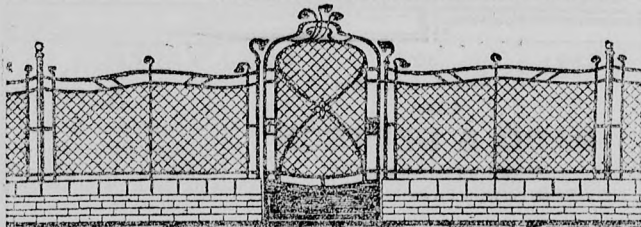
Utlevéligyekben
ki bárhova szoló utlevélet — Amerikába is — vagy Jugoszláviába való beutazási engedélyt akar.

Nyugdíjasok,
akik nyugdíjukt és drácasági pótlékuakat gyorsan akarják szabályoztatni, forduljanak a

Tudakozó Irodához
Subotica,
Kralj Aleksandrova ul. 9.

Modern **ELONYOMDA**
teljes berendezést, u. m. famintát, papirsabont, 1-a festéket és kézzel festet GÖBELIN képeket eredeti rajzokkal készít.
Leopold Samuel Senta
I. Sv., Miletica ul. 21.

KRAMER TESTVÉREK
SODRONYÁRUGYÁRA NOVISAD.

roda: Futaki u. 114. Sürgönycim: Kramer Testvérek. Gyári: Kislimén Gyár-u.
TELEFON: 317.

GYÁRTMÁNYAINK:

Hatsarkos, többször csavart fonatok 52 mm., 42 mm. és 21 mm. lyukbőséggel. — Négyarkos kerítés fonatok, minden lyukbőséggel és dróterősséggel. — Tenniss drótháló, légszövetek, horgonyozva és festve. — Tüskésdrót. — Rabicszövetek és rabicfonatok és cementáru gyáraknak és építkezésekhez. — Lábtörők kerettel és keret nélkül sodronyfonattal. — Kerítések, ajtók, kapuk, rácsok a legmodernebb kivitelben vas kerettel és grippelt fonatokkal. Ablakvédőrácsok. — Drótszövetek a legsűrűbb számokig, vas, horog, réz és foszforbronzdrótból. — Platinált acélszövetek és koptató szövetek malmok részére. — Szűrőszövetek kutakhoz réz, vörösréz, és ózozott rézdrótból. — Áthányó rosták vas és fakereettel. Szelelőtáplak, bakerfonatok. — Szták és rosták a legjobb kivitelben. — Ágybetétek vas- és fakereettel. Madracfonatok, husszokrények, baromfi ketrecek s egyéb drótmunkák.

RAKTÁRON SVÁJCI SZITASELYEM. Kérjen árajánlatot.

Pollák & Schön

kereskedelmi tudakozó iroda

Alapítva 1885. **Zagreb** Ilica 21.

Kiadásában megjelenik a jugoszláviai

tudakozó cimtár

amely Jugoszlávia összes bankjait, gyárait, ipari vállalatait és kereskedelmi cégeit

hely, szakma és név szerint

csoportosítva tartalmazza. Negyedévenként megjelenő pótfüzetek értesítik a cimtár vevőit az esetleges változásokról.

A művet legmelegebben ajánlják:

a zagrebi kereskedelmi és iparkamara, a zagrebi svajci konzulátus, a zagrebi cseh-szlovák konzulátus, a zagrebi osztrák kereskedelmi muzeum.

Kiváontra ingyen prospektusok. Hirdetések árszabály szerint.

Szlavoniai Szénkereskedelmi Társaság

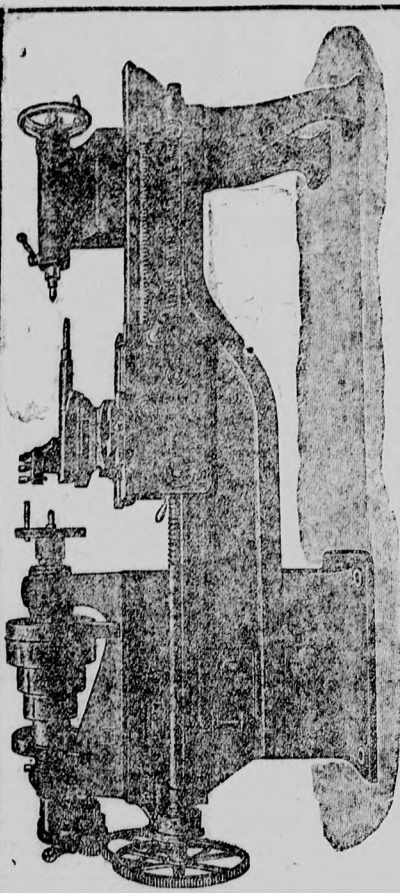
Kaufmann és Társ, Brod n/s.
Flók: Novisad.
Zseljeznicista ulica 13.
Távratlim: Antracit, Novisad.
Telefon 283.

Ajánl:
elsőrendű, eredeti porosz

köszenet

szobafűtésre és ipari üzemoelőokra. továbbá 1-a külföldi gáz- és öntődei kokszot és kovácsszenet.

Nagyobb szállítmány utánban van,

Likschin Márton és Isai.

Mezőgazdasági gépek, szivargáz, benzín-, nyersolajmotorok, szerelvények, szerszámok, szerszámok és mindennemű IPARI-ÉS MŰSZAKI SZÜKSÉGLETI CIKKEK AZ ÖSSZES IPARÁGAK RÉSZÉRE.

NOVI SAD, Regentia Aleksandra u. 47.

Sürgőnycim: LICHTSCHEN NOVISAD. — Telefon 128. szám.

Malomszerelvények, elsődrendű malomkövek, malomtöréscső szerszámok, felvonószerek és hevederek, valódi svajci szitaeselymek, sodronyszövetek, rászólyemcek, kőzomnyvek, szifkorongok, faligátók, álló- és golyós csapágyak, elsődrendű szimbor géphajtások, varro- és kőbőszűrés, eredeti „Klingert” és „Moritz” májasmennyi lemezek, valódi érczúdati tömítőanyagok, mindennemű műszaki gummi- és asbészárnyékek, vas-, réz-, bádga- és fémegymunkák.

Tűzfűcskendők és tűzőlő egyéni felszerelések. Mindennemű álló és fekvő elrendezésű szivattyúk kézi- és erőháttérrel, tejjel s fűtőszobaherendések, csővek, víz-, gőz- és lészerszerek, elzáró- és társzerek, szőlő- és pincegazdasági tárgyak. Emelőgépek és daruk.

KÉPVISELETEK ÉS LERAKATOK:

Kirchbaer és Tra R. T. Leipzig, Fűtés- és Fémegymunka-Gepeket Értékesítők.
C. Teuchoff és Th. Dittschich Gépgyár Révnyitvárság (Helm-Budapest).
„Auerker” Hálófeldi Szerelvény- és Idomherkezettételek, Laks-tos, bádgaos, kovás stb. szerelvények.
Martin C. F. Vilen „Cofma” emelőgépek, daruk és lénczvár.
Joachimshalmi Gummi- és Asbészárnyé Tervezői Rt. m.

„ALAT” IPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Telefon 7-11. ZAGREB Gajeva-ul. 59.

Mezei vasuti gyár

GYÁRIUNK **MINIÁIUNK**

legjobb hidraulikus uton felsajtott acélkerekekből.

Kerékpárokat Váltókat
Forgókorongokat továbbá mindennemű **Vagonetteket**
Állandóan nagy készlet **sinékben** és kötőanyagokban
Uj és használt!

OLCSÓ JÓI SZÉP
kefe, meszelő és ecsetárut
CSAK
RADÓ & DEUTSCH
kefeárú nagykereskedésben
NOVISAD, Futaki-u. 51. kaphatók. — Gyári árak.
Gyors és pontos kiszolgálás. — Pontos csomagolás.

KALAPOK, SAPKÁK
elsőrendű minőségben legolcsóbb árban kaphatók
WEISZ HENRIK-nél
Subotica, Jelašićeva ul. 7.
(Kiskápolna melétt)

KIZÁRÓLAG NAGYBAN! KIZÁRÓLAG NAGYBAN!

TRIKOTÁRUK
BERLINI KENDŐK
HARISNYÁK és ZSEBKENDŐK
a „Britania” Weni Ernyőgyár

KIZÁRÓLAGOS KÉPV. ÉS LERAKATA
HIRSCHFELD BÉLA NOVISAD
Örmény (Jermenska) ul. 3. Telefon 402.

KAIN LAJOS hangszerkészítő és nagykereskedő
SUBOTICA

Gramofon, Pianino, Harmonium, Hegedű, Klarinet, Citera, Harmonika, Dobok, Vonós-hangszerek, Cimbalom, Fuvola, Nagybőgő, Harpa, Rézfúvó-hangszerek.

Az ország legnagyobb zongora és hangszer raktára. — Részletfizetési osztály.